

1.

Mindennapi
kíváncsiságunkat... –
Kiss Judit írása

2.

Láthatár

Érvekkel segítik
a magyar iskolaválasztást

3.

Láthatár

Főszerepben
a kommunikáció
és beszédértés –
Pap Melinda írása

6.

Tanárszemmel

A pozitív visszajelzés
fontossága –
Bíró Annamária írása

15.

Láthatár

Újabb határozattervezet
és tüntetés
a katolikus iskoláért

22.

Láthatár

Ahol egymást segítik
a diákok –
Kömény Kamilla írása

23.

Hivatalos

7.

Tanterem

Játszva tanulnak románul a gyerekek
a gyergyói könyvtárban –
Baricz Tamás Imola írása

8.

Tanterem

Az ideális és reális között – az új
magyarságtörténelem-tantervről –
Nagy Gabriella írása

10.

Portré

„Ne legyen fölösleges az órán eltöltött idő” –
Szatmári Bence beszélgetése Vincze Béla
Zsolt nagyváradi történelemtanárral

16.

Tanterem

Játszva megismerni
egy város történelmét –
Barazsuly Viktória Adrienn írása

18.

Magánterület

Bezzeg, az én időmben! –
Fóris-Ferenczi Rita írása

20.

Tanterem

Országos etűdverseny
Marosvásárhelyen –
Antal Erika írása

12.

Diákok ünnepe március idusán

2017

3.
SZÁM

NK MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2017. MÁRCIUS • 3. SZÁM

• FOTÓ: BIRÓ ISTVÁN/MTI

ISSN 2065-9725

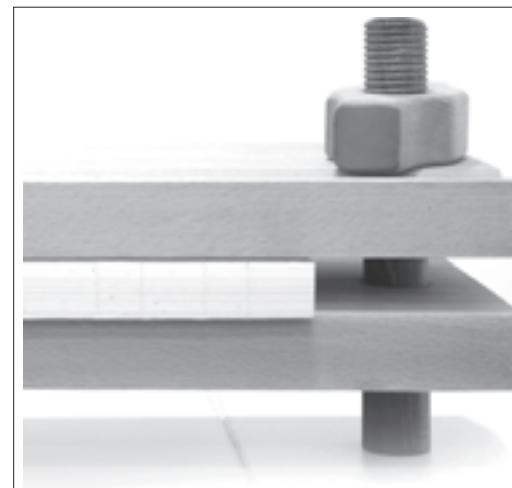

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást
a 2017-es évre**

www.comunitas.ro/mkorendeles

**erdélyi magyar
könyvek egy térben**

**I D E A
K Ö N Y V T É R**

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövőbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.comunitas.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatas> webcímen.

 www.facebook.com/magyarkozoktatas

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0264-44-14-01-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redakția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefón: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redakția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogató:

Mindennapi kíváncsiságunkat...

Amikor nyolc évvel ezelőtt, 2009 márciusában megújult formában jelent meg a *Magyar Közoktatás* havilap, az volt a szerkesztőség szándéka, hogy a lehető legtöbb szempontból kísérelje meg megvilágítani a tanügy labirintusában húzódó, szerteágazó, régóta fennálló vagy újonnan felbukkanó problémákat. A célkitűzés természetesen azóta sem változott, sajnálatos módon azonban a hazai oktatásügyet keresztül-kasul behálózó gondok sem fogyatkoztak. Talán fölösleges lenne előkeresni a 2009 márciusában megjelent lapszámot és az akkori gondokat, helyzetképet összevetni a mostanival. A tanügyre jellemző, annak zökkenőmentes működését akadályozó tényezők közül biztosan akadnak, amelyek megszűntek a nyolc év alatt, viszont természetesen léteznek továbbra is érvényes gondok, sőt olyanok is, amelyek átalakultak, így mutációikkal, variációikkal ma is szembesülnek az oktatási élet szereplői. Csak egyet-kettőt említsünk a diákokat, pedagógusokat és szülőket hosszú idő óta foglalkoztató, nem kevés bosszúságot és nehézséget okozó tényezők közül.

Az iskolai tananyag azóta sem lett könnyebb és gyermekközpontúbb, továbbra is hatalmas információmennyiséget kell a diákoknak megemésztetniük és számot adniuk róla (az más kérdés, hogy ennek tetemes részét 12. osztály végére el is felejtik). A gyerekek, az őket figyelemmel kísérő tanárok, tanítók, szülők is nap mint nap érzékelik, oktatási rendszerünk magyarán kiöli a kíváncsiságot, a tudás iránti vágyat. Fásult, fáradt, a kötelező feladatok terhe alatt görnyedő kamaszok indulnak reggel iskolába, és amire hazaérnek, délután háromkor-négykor nekilátnak a házi feladatoknak, már a hátuk közepére sem kellene az egyébként sokszor lényeges információk, amelyeknek a jövőben is hasznát vehetnék.

A számos negatívum mellett azonban végre-valahára pozitívként értékelhető, hogy felcsillant a fény az alagút végén, így azok, akik jövőre ötödikesek lesznek, már kimondottan a magyar diákok számára írt tanterv szerint tanulják a románt, és remélhetőleg valóban megtanulnak kommunikálni az állam nyelvén. Hiszen generációk hosszú sora végezte és végzi el az iskolát úgy (a mostani diákok is), hogy archaizmusokkal, regionalizmusokkal, nehezen emészthető irodalmi szövegekkel kellett megküzdeniük románból, közben meg nem tanulták meg az ország nyelvét.

A *Magyar Közoktatás* ezután is igyekszik hónapról hónapra összegyűjteni, összegezni a problémákat éppúgy, mint az azokra megoldást kereső és találó pozitív példákat, törekszünk útmutatást és segítséget kínálni. Hiszen számos elhivatott, a sokszor áldatlan körülmények ellenére is lelkesen, fáradhatatlanul, kreatívan és nem utolsósorban empátiáját is kamatoztatva tanító pedagógus lép be nap mint nap az osztálytermekbe. A lap hasábjain megjelenő cikkekkel nekik és természetesen nemcsak nekik igyekszünk segíteni abban, hogy a gyermeki lelket és szellemet a fásultságtól, unalomtól az ébredő kíváncsiság felé tereljék. Vagy hogy elérjék, az eredendő gyermeki kíváncsiság ne vesszen el, a tanulási folyamat pedig ne változzon át tömény unalommá. Hogy a gyermek kapja meg az ép lélekhez elengedhetetlenül szükséges mindennapi kíváncsiságot.

Kimulit

Hatodik beiskolázási kampányát indította el az RMDSZ

Érvekkel segítik a magyar iskolaválasztást

Elsősorban a szórványbeli magyar családokat és a vegyes házasságban élő szülőket kívánja megszólítani legújabb, hatodik beiskolázási kampányában az RMDSZ. Rámutatnak: egyre nagyobb presztízse van a magyar iskolának.

Hatodik éve indította útra beiskolázási kampányát az RMDSZ, amelyben arra hívja fel a magyar és etnikailag vegyes családok, szórványban élő szülők figyelmét, hogy jó és fontos magyarul tanulni. Idén négyrészes riportfilmben ismertetik a dévai, szorványi, kalotaszéki és szamosújvári kisiskolások életét, akik bentlakóként vagy naponta ingázóként a nehézségek ellenére is a magyar oktatást választották. Emellett tájékoztató honlap is indult, a <http://tanuljmagyarul.rmdsz.ro/>, ahol a szülők a beiratkozáshoz szükséges információkat találják.

„Az ő javukat szolgálja”

„Az elmúlt hetek, hónapok történései azt bizonyítják, nem egyszerű ma a magyar oktatás helyzete: iskolákat lehetetleníteni el, osztályok szűnnek meg. Mindezek ellenére tudatosítanunk kell: közös érdekünk, hogy gyermekeinket magyarul tanítsuk. Ez az ő javukat szolgálja, másrészt csak így biztosíthatjuk azt, hogy évek múltán is lehessen magyarul tanulni bölcsődétől az egyetemig” – jelentette ki Porcsalmi Bálint ügyvezető elnök a kampány indításának apropóján, március 3-án. Ugyanakkor hozzátette, hogy a kampány során kéri az előző években is hathatósan közbenjáró történelmi magyar egyházak, civil szervezetek és a sajtó segítségét.

Az RMDSZ ügyvezető elnöksége által indított kampány tájékoztató anyagokkal, szakemberek által is alátámasztott érvekkel mutatja be, melyek a magyarul tanulás előnyei. A rádió- és TV-spotokban azt hangsúlyozzák, hogy anyanyelvén minden diák könnyebben és gyorsabban tanul, a magyar osztályban megtanult énekeket, mondókákat, verseket, néphagyományokat máshol nem ismerik meg a gyermekek, emellett a vegyes családok gyermekeinek is jó a magyar iskola, hiszen aki több nyelven beszél, az ma már könnyebben talál munkát.

A szövetség által összeállított, a magyar nyelvű oktatás melletti érveket összefoglaló dokumentum arra is felhívja a figyelmet, hogy aki anyanyelvén tanul, más nyelveket – akár a román – is könnyebben elsajátít, mert az anyanyelv ismerete az alapja a más nyelvek tanulásának. „Ludas Matyi fufangjait, Mátyás király igazságait, János vitéz hőstetteit, gyermekkorunk népmeséit, kedvenc mondókáinkat és dalainkat a magyar iskolában ismertük és szerettük meg. A román iskolában gyermekeink nem ismerik meg hőseinket, mese- és mondavilágunkat, idegen lesz számukra mindaz a felbecsülhetetlen érték, amely összeköt minket, magyarokat” – áll a dokumentumban, mely elsősorban a magyar családokat, valamint a

vegyes házasságban élő magyar szülőket próbálja megszólítani. Az RMDSZ szerint az anyanyelvi oktatás nem akadályozza a későbbi érvényesülést. „Az a gyermek, aki mindvégig magyarul tanult az iskolában, nem kerül hátrányos helyzetbe”, hiszen számára az egyre bővülő magyar egyetemi hálózat is lehetőséget biztosít a továbbtanulásra.

Nőtt a magyar iskolát választók száma

Magyar Tivadar oktatásügyekért felelős ügyvezető alelnök arról számolt be, hogy 1989 után folyamatosan növekedett a magyar iskolát választó magyar családok aránya, és csökkent a román iskolát választóké. Ez azzal is magyarázható, hogy a korábban visszaszorított magyar oktatási kínálat is egyre bővült. A múlt évtized végére ez a növekedés lelassult, főleg a szórványosodás miatt, de sok helyen a magyar iskolák viszontagságos körülményei miatt is, mutatott rá a szakember.

„Közben tovább javult az iskolai kínálat, felújítottak, modernizáltak magyar iskolákat, óvodákat, amelyek semmivel sem maradnak el a román intézetektől. Erről pedig hatékonyan tájékoztatni kell az iskolaválasztás előtt álló szülőket. Erre vállalkozott az RMDSZ, hogy évről évre magyar iskolaválasztásra bátorító kampányt szervez, főleg szórványbelieket, illetve vegyes házasságokban élőket megcélózva” – magyarázta Magyar Tivadar.

A szakember szerint valószínű, hogy hosszabb távon a népességfogyás miatt nem tartható például az évi kilenczese, magyar elemi osztályba íratott gyermeklétszám, de a magyar és román oktatás között választók körében a jelenlegi arányokat javítani kell a magyar oktatás javára. Mindig lesznek magyar vagy vegyes családok, ahol mindenképp román iskolát

választanak, de számos olyan család is van, ahol jobban elgondolkodnak a választáson, ha pontos, világos érveket és bátorítást kapnak, vélte a szociológus. Arról is beszámolt, hogy szakértők az utóbbi 1-2 évben megfigyeltek egy érdekes tendenciát: a szórványban immár vegyes házasságban él – a párválasztási lehetőségek változása miatt – több olyan magyar személy is, aki ugyan román párt választ magának, de erősebb magyar kötődéssel rendelkezik, és ragaszkodik ahhoz, hogy gyermekük magyar óvodába, magyar iskolába járjon.

A szövetség közölte, tavaly 9300 romániai gyermek kezdte magyar nyelven az előkészítő osztályt, az RMDSZ-nek pedig az a célja, hogy ez a szám a negatív demográfiai adatok ellenére se csökkenjen az elkövetkező években 9000 alá.

„A magyar osztályban megtanult énekeket, mondókákat, verseket, néphagyományokat máshol nem ismerik meg a gyermekek, emellett a vegyes családok gyermekeinek is jó a magyar iskola, hiszen aki több nyelven beszél, az ma már könnyebben talál munkát.”

Az élő nyelvet megtanító aktív módszereket kínál az új román tanterv

Főszerepben a kommunikáció és beszédértés

A kommunikációra, a beszédértésre helyezi a hangsúlyt a kifejezetten a magyar diákoknak kidolgozott új román tanterv. Szakemberek szerint a pedagógusokon is múlik, mennyire tudnak élni a program biztosította lehetőségekkel.

A kisebbségi diákok számára készült 5–8. osztályos román tanterv nem azonos a többségiéével, kifejezetten a magyar gyerekek számára készült, és ennek alapján dolgozzák majd ki

• Mariana Norel: „fontos, hogy helyesen tanuljon meg a gyerek románul”

a többi kisebbség számára is, közölte Mariana Norel, a román tantervet a kisebbségiak számára kidolgozó bizottság elnöke, a magyaroknak szóló tantervet készítő munkacsoport irányítója. A brassói Transilvania Egyetem tanára maga is hosszú ideig tanította a román magyar diákok számára Kézdivásárhelyen. Rámutatott, ahhoz, hogy a kisebbségi gyerekek jól megtanuljanak románul, fontos, hogy a tanár aktív módszereket használjon, amilyeneket idegennyelv-tanításnál alkalmaznak. A román nyelvet az ország nyelveként meg kell tanulja a kisebbségi diák is, hívta fel a figyelmet a szakember. „Véleményünk szerint az új tanterv pont ebben fog segíteni, mivel az irodalomelméleti elemek helyett a kommunikációra helyezi a hang-

súlyt. Minket az érdekel, hogy helyesen tudja használni a diák a nyelvet” – hangsúlyozta Mariana Norel, aki szerint a legfőbb cél, hogy a kisebbségi diákok intuitívan és alkalmazhatóan tanulják a román. „Játszva akarjuk felébreszteni a gyerekek érdeklődését a román nyelv, az irodalmi olvasmányok iránt” – összegzett a szakember, akinek román tanárként volt olyan magyar anyanyelvű diákja, aki román tantárgyversenyen vett részt. Lehetséges hatékonyan megtanítani a magyar diákot románul, mutatott rá az egyetemi tanár, hozzátéve, hogy ennek a különböző térségek sajátosságai alapján más-más módon kell történnie. Úgy vélte, elsősorban Hargita és Kovászna megyében kell nagyon odafigyelni az alkalmazott módszerekre, hiszen a székelyföldi gyerekek többnyire csak az iskolában hallanak román szót. Hozzátette, mivel nem lehetett külön programot kidolgozni a szórvány, a vegyes lakosságú és a többségi térségek számára, olyanra volt szükség, amely valamilyen, magyarok által lakott régióban alkalmazható. Az már a tanáron múlik, hogy ezt mennyire tudja összehangolni az adott régió sajátosságaival, a gyerekek szükségleteivel, hogy 8. osztály végére mennyire sikerül kifejleszteni a diákokban a román nyelv ismeretéhez szükséges általános és speciális készségeket.

Minisztériumi támogatás

Az oktatási minisztérium, a szaktárca illetékesei teljes melesszélességgel támogatták az új tanterv elkészítését, hangsúlyozta Mariana Norel, és arra is felhívta a figyelmet, hogy külön román tantárgyversenyt is szerveznek a kisebbségi diákok számára. „Ezzel is azt próbálják elősegíteni, hogy a diák legyen érdekelt abban, hogy megtanuljon románul” – magyarázta a munkacsoport irányítója, aki szerint sok

múlik azon, hogy a tanárok mennyire alkalmazzák az új tervet. „A lényeg, hogy kövessék a tantervet, mert a tankönyv egy eszköz a sok közül. A cél, hogy a tanárok figyelme elsősorban a tantervre irányuljon, hiszen könnyen talál egy másik szöveget, ha úgy véli, a tankönyvben lévő túl nehéz” – összegzett az oktatási szakember, aki szerint nem az a cél, hogy a gyerek fordítson, hanem, hogy azon a nyelven „gondolkodjon”, fogalmazza meg magában a mondanivalóját, amelyiken épp beszél.

Tankönyvek is készülnek

Az oktatási minisztérium március elején jelentette be, hogy jóváhagyta az új elemeket tartalmazó tanterveket, melyek alapján új tankönyveket is kidolgoznak. Király András oktatási államtitkár szerint a segédeszközök elsőként az 5. osztály számára készülnek el, ugyanis ez az évfolyam fog elsőként, már ősztől az új tanterv alapján tanulni, ezután következnek a 6., 7. és 8. osztályosoknak szóló tankönyvek. „Az lenne a legjobb, ha egyszerre, de legalábbis gyorsabban lépne életbe a specifikus tanterv minden évfolyam számára, mindez ugyanakkor az elemi ciklusban is fokozatosan valósult meg. Ilyen a romániai tanügyi reformra vonatkozó elképzelés, a román tannyelvű osztályok is évenként lépnek előre az új tantervvel és tankönyvekkel, ezt nekünk is be kell tartani” – magyarázta az RMDSZ szakpolitikusa. Közölte, hogy az új tankönyvekre vonatkozó licitet kiírták, és bár a szaktárca próbálta felgyorsítani a folyamatot, a versenytanács ellenkezése miatt maradt a korábbi rendszer, mikor a hosszas és bonyolult procedura miatt hónapokat késtek a kiadványok. Jó hír ellenben, hogy ehelyett a minőségre tevődik a hangsúly, 85 százalékos arányban ez számít, mondta az államtitkár. Király András azon reményének is hangot

adott, hogy a tantervet kidolgozó munkacsoport tagjai közül is sokan felvállalják a tankönyvek megírását. Az új tanterv akkor is életbe lép, ha a tankönyvek nem készülnek el időre.

Új szemlélet, új gondolkodásmód

„Bár kivitelezése mögött hosszú és göröngyös út áll, az 5–8. osztályos magyar diákok számára készült új román tanterv nagyszerű lehetőséget kínál az iskolák számára, hiszen új szemléleten

• **Tótor Erika Mária:** „az új tantervben fontos szerepet kap a nyelvi környezet szimulációja”

alapszik, amely új gondolkodásmódot feltételez” – nyilatkozta a *Krónikának* Tótor Erika Mária egyetemi docens, a Sapientia EMTE csíkszeredai kara humán tudományok tanszékének vezetője, a bizottság munkatársa. A magyar elemisták speciális tanterv és tankönyvek szerint tanulják a románt, ötödiktől viszont óriási a szakadék, hiszen a román anyanyelvűeknek szánt tanterv szerint kell számot adniuk tudásukról, emlékeztetett a szakember. Kifejtette: a tervezés folyamatában abból kellett kiindulni, hogy milyen szintre jut el a magyar iskolában tanuló diák 4. osztály végére, és olyan, a kommunikációs készség fejlesztését célzó módszert kellett felkínálni, amely folytatása az előző szintnek. „Az eddi-

gi visszajelzések alapján úgy tűnik, a törekvés ésszerűen alakult” – mondta a szakember. Mint fogalmazott, az új tantervben foglalt elvek és elképzelések sajátos szemléletet kívánnak érvényesíteni. A cél a többnyelvű személyiség kialakítása a mellérendelő két-nyelvűség (többnyelvűség) jegyében, a tanterv arra alapoz, amit a diák tud, magával hoz anyanyelvi kultúrájából, eddigi tanulási tapasztalataiból.

Tótor Erika szerint az új tanterv kompetenciaalapú szemléletet követ és közvetít, a pedagógusnak, tankönyvíróknak nem a lexikális tudás-átadás megtervezéséből kell kiindulnia, hanem arra kell választ keresnie, hogy a különböző készségek – beszédprodukció, értő olvasás, szövegalkotás – elsajátítását mely tartalmak, jelentésalkotási kísérletek révén éri el. „Különösen fontos, hogy az 1–4. osztályos tantervhez hasonlóan és a jelenleg alkalmazott, a román anyanyelvűeknek szánt tantervtől eltérően lényeges szerepet kap a beszédértés, a különböző audiovizuális anyagok révén megteremtett nyelvi környezet szimulációja, az élő, pragmatikus beszédhelyzetek megértése” – magyarázta a tantervíró munkacsoport tagja.

Újszerű eleme a tantervnek az úgynevezett interkulturális kompetencia (érzékenység) is, ugyanis mostanig a magyar diákok elsősorban a irodalmi szövegeken keresztül „láthatták” a másik kultúrát. „Abból a meglátásból indultunk ki, hogy a jelentésalkotás nyelv- és kultúraspecifikus, így egy nyelv elsajátítása a szókincs és nyelvtani formák mellett bizonyos kulturális elemek ismeretét is feltételezi. Ebben az összefüggésben célravezetőnek tartottuk, hogy a diákok halljanak, olvassanak a másik kultúra reprezentatív értékeiről, művészetéről, hagyományairól” – fejtette ki a lapnak az illetékes.

Harry Potter románul

Tótor Erika szerint a kommunikációs készség kialakításában az egyik legfontosabb pillér a szókincs gazdagítása, ebből a célból fokozatosságon alapuló, tematikus struktúrát kínál az új tanterv. A nagyobb témák több, a mindennapi élethelyzetekkel kapcsolatos kisebb témát foglalnak magukban, részletezte a szakember, aki szerint ezáltal a tankönyvíróknak, de főképp a tanulási folyamatot tervező, szervező, irányító pedagógusoknak

lehetősége nyílik arra, hogy rugalmasan, a diákok nyelvi adottságai-ból, akár kommunikációs igényeiből kiindulva tervezzenek. „A témákhoz kapcsolódóan változatos szövegtípusok vannak megjelölve, ugyanakkor fontos újtásnak számít, hogy a szövegek hosszúságát és jellemzőit is szabályozták” – mondta a szakember, aki szerint a diákok érdeklődési és életkori sajátosságait vették figyelembe. A tantervhez ajánlott szerzői lista is tartozik, amely a román és a világirodalom ismert szerzőit vonultatja fel, mutatott rá, kifejtve: ha egy témához például éppen a Harry Potterből a legtalálhatóbb egy részlet, érdemes azt használni. A szövegválasztás a tanár és a tankönyvszerző szabadsága, ami azt is jelenti, hogy a nyelvelsajátítás ezen szakaszában nem kell, nem kötelező regionalizmusokkal teletűzdelt szöveget olvastatni, mondta a szakember.

Nyelvtan mint stratégia

A tantervben a nyelvtani fogalmak is megjelennek, de ezeket nem merev szabályként kell felfogni, hanem olyan stratégiák készleteként, amelyeket azért alkalmaznak a beszélők, hogy érthető közléseket hozzanak létre, hatékonyan érvényesíthessék beszédszándékaikat. E célból az adott fogalom mellett megjelenik a megközelítési, feldolgozási mód is, magyarázta Tótor Erika. Rámutatott ugyanakkor: a tanterv csak keret, kiindulópont, gyakorlati kivitelezése a pedagógusok feladata. „A pedagógus hozzáállása, kreativitása a meghatározó, hiszen a szemléletmód alapos megértése mellett elengedhetetlen az állandó készülés, gondolkodás, tervezés ebben az új helyzetben, viszont lehetősége van a szabad, ésszerű tervezésre, a diákok sajátosságaiból kiindulva. Bízom abban, hogy a most ötödik osztályba készülő generációnak, amelyet »reformgenerációnak« (R generáció) is nevezhetünk – hiszen sok, többé-kevésbé jól sikerült változtatást és kísérletet átélt –, élményszerű, kreatív, gondolkodtató tanulási tapasztalat lesz a román nyelv tanulása, megerősíti őket a tudatos nyelvhasználatban, az igényes nyelvi magatartás fejlesztésében” – összegzett Tótor Erika.

PAP MELINDA

Játszva tanulnak románul a gyerekek a gyergyói könyvtárban

Vidáman, szórakozva tanuljunk románul! – szölt három évvel ezelőtt a gyergyószentmiklósi városi könyvtár gyerekrészlegének felhívása. A kéthetente egy alkalommal szervezett ingyenes délutáni program nagy sikernek örvend a gyerekek és szüleik körében. Két csoport indult a kezdetekkor, és manapság is két csoportot vezet Poráczi Judit könyvtáros. Külön foglalkozik az 5–6. osztályosokkal és külön a 6–8. osztályos diákokkal. Nemcsak a városból, hanem a környező falvak iskoláiból is csatlakoznak résztvevők a foglalkozáshoz.

Az első számú szabály, hogy nem csúfolódunk

A tapasztalatokról, a román nyelven zajló vidám szórakozásról az angol–román szakon végzett programvezetővel beszélgettünk, aki a kezdetekről elmondta, gyerekkönyvtárosi munkája mellett a tanultakat is valamilyen formában a gyerekek szolgálatába szeretne volna állítani, így született meg a nagy sikernek

diákokat. A gyergyószentmiklósi gyerekeken kívül vannak Alfaluból és Csomafalváról is, akik játszva tanulják a román nyelvet. „A jelenlegi csoportban is jó volt tapasztalni, hogy idegenként érkeztek, és alig egy óra után csapatként játszottak, közvetlenek voltak egymással a gyerekek”.

Van szókinsük, csak nem tudják használni

Poráczi Judit a tulajdonképpeni találkozók programjáról, felépítéséről, továbbá a magyar ajkú gyerekek románnyelv-tanulásának nehézségéről is szölt.

„A programon részt vevő gyerekeknél úgy érzem, sem a kommunikációval, sem a román nyelv tanulásával vagy a szavak ismeretével nincs nagy probléma, nehézséget okoz viszont a nőnem, hímnem egyeztetése. Aztán keverik az 'a fi'-t és az 'a avea'-t. Ha ezen túljutunk, akkor tovább nincsen gond. Az első találkozásakor hobbiról, kedvenc szín-

• Poráczi Judit, a gyergyói program ötletgazdája

• Szókinsüket is bővítik a könyvtárban a gyerekek

örvendő program, ami őt is lelkesíti. „Nagyon ügyes, érdeklődő gyerekekkel hozott össze a Vidáman, szórakozva tanuljunk románul! program. Már az induláskor azt tapasztaltam, hogy a gyerekek nem feszengenek, igaz, itt nem az iskolai padban vannak, hanem egy kellemes helyen, ahol bátran megszólalhatnak románul, nem kell attól tartaniuk, hogy négyest kapnak, vagy megszidják őket, de attól sem kell félniük, hogy kikacagják társaik. Az első számú szabály, hogy nem csúfolkodunk egymással. Érdekes, hogy ezt a gyerekek már az első találkozáskor megértették, és az elmúlt három év alatt nem volt probléma e téren. Itt nem kapnak sem fekete pontot, sem házi feladatot, viszont van jutalmazás, meglepetés. Azt is megbeszéltük közösen, hogy szórakozva tanulunk, beszélgetünk románul, és ehhez tartja mindenki magát. Az első ismerkedő körök után fel szabadultan, jó hangulatban, valóban vidáman zajlik a kétórás foglalkozás” – osztotta meg tapasztalatait Poráczi Judit.

A programvezetőtől azt is megtudtuk, sokkal bátrabbnak bizonyulnak az 5–6. osztályos gyerekek, ők közel húszan vesznek részt a programokon. A 7–8. osztályosok kevesebben vannak, így ebbe a korcsoportba még tud fogadni

ről, kedvenc gyümölcsről, zöldségről, szabadidős tevékenységekről beszélgetünk. Azt tapasztalom, hogy a gyerekek szókinsé nem annyira szegényes, inkább nem tudják használni. De hát hol is beszélnek román nyelven? Igyekeztem úgy összeállítani a programot, hogy minden találkozásnak külön témája legyen. Az elején a bemutatkozás van terítéken, majd megismerkedünk egymással, megbeszéljük, hogy ki hol lakik, mit eszünk, családról beszélgetünk. Aztán képzeletben vásárolni megyünk az üzletbe vagy piacra, gyógyszerért, orvoshoz. Olyan is van, amikor utazunk, taxit hívunk, állomáson vagyunk vagy azt is játszunk, hogy éppen szállodában szállunk meg. Mindenképp a hétköznapi életből merítünk. Arra vigyázok, hogy ne legyen sok idegen szó számukra, mert az elveszi a kedvüket. Mindenképp az adott korcsoportnak megfelelő feladatokkal találkozhatnak itt a gyerekek” – fejtette ki a programvezető.

BARICZ TAMÁS IMOLA

Az iskolai értékelés személyiségfejlesztő hatásáról

A pozitív visszajelzés fontossága

Az oktató-nevelő munka elképzelhetetlen a rendszeres értékelés nélkül. Ennek során mindinkább tudatosul bennünk a fontossága és a sokrétősége, ugyanakkor ránk, tanítókra nagy feladat hárul, hiszen a diákok munkáját, eredményeit, teljesítményszintjét kell igazságosan értékelnünk.

A reális önkép kialakítása

Fontos, hogy fejlesztő hatású értékelést alkalmazzunk. A biztató értékelés mellett olykor elmarasztaló megerősítési eljárásokat is kénytelenek vagyunk alkalmazni. De ha azok reálisak, akkor hatékonyan hozzájárulhatnak egy reálisabb önkép kialakulásához. Az pedig jótékonyan befolyásolhatja, fejlesztheti a tanulók személyiségét. A pedagógusnak arra kell törekednie, hogy többnyire a pozitív megerősítést alkalmazza: dicséret, bátorítás, jó pontok. A negatív megerősítési eljárásokkal ajánlatos kevesebbszer élnünk: szidás, büntetés, megvonás, elmarasztalás. Minél többször alkalmazunk egy

is, vagy a tanuló társaival nem egyezik igazán, biztassuk, bátorítsuk, hogy egészséges pozitív énképpé alakítsuk azt, és ezáltal személyisége is pozitív irányba fejlődik.

A gyermekekre természetesen nagy hatással van az értékelés. Előfordulhat, hogy az ebben a korban kialakult önkép befolyásolja majd további tanulmányait, az iskolához és tanuláshoz való viszonyulását, akár egész életére is kihatással lehet. Így a negatív önkép negatívan hat a fejlődésére. Ha sokszor kap negatív értékelést a diák, szorongással tölti el, nem mer kezdeni, megnyilvánulni.

Mindig legyen esély a javításra

Az önkép azonban biztosan sérül, ha a gyermek számára érthetetlen az elvárás. Ha nincs megfelelő családi érzelmi háttér a kellemetlen tények elviseléséhez és megfelelő leereaglásához, ha túlságosan egyoldalú az értékelés, vagy ha esetleg a kudarc folyamatosan megismétlődik. Ez esetben segítenünk kell a diákot, hogy tudatosuljanak benne a gyenge pontjai, hogy fölvehesse velük a harcot. Az értékelést konkrét, adott helyzetekben valósítsuk meg, így az önkép és önbecsülés megfelelő szinten már a jó teljesítmény feltétele lehet. A tanítói visszajelzések hatására a diákok teljesítménye remélhetőleg növekedni fog. Lényeges dolog éreztetni velük, hogy mindig van esély a javításra. A pedagógus reakciója a kudarcra legyen biztató. A sikertelenség csökkenti a teljesítményt, ugyanakkor a külső és belső biztatás és bátorítás növeli a diák teljesítményét. A gyermek motivációját is befolyásolja az értékelés, így ennek fejlesztése is fontos feladatunk. Ki kell alakítanunk a gyermekekben egy bizonyos saját elvárási szintet a képességeik tudatában. Ez igen nehéz, hiszen az a tanuló, aki sokat vár el önmagától, kudarcként fog megélni például egy gyengébb jegyet. Az a diák viszont, akinek nem túl magas a mércéje, megelégszik egy gyengébb jeggyel is. Ilyenkor közbe kell avatkoz-

nunk, hogy emeljük a mércét, mert így meggyorsíthatjuk a fejlődését. Tehát ki kell alakítanunk a tanulóknak egy optimális sikervágyat. Ajánlatos tehát megfelelő szintű feladatok összeállítását, hogy ne legyen se túl magas, se túl alacsony szintű, betartva a fokozatosság elvét. Így kicsikarhatjuk esetleg a motiváló funkció megnyilvánulását, mely a gyermek személyiségének fejlesztését segíti.

A szülők olykor azért szorongóak és kétségbeesettek, mert már tudják, hogy a jelenlegi iskolarendszerben a különböző végzős osztályzatok minősítik a gyermeket, és ezeken fog múlni, hogy hol tanulhat majd tovább. A mi feladatunk tudatosítani bennük, hogy

„A személyes kapcsolatokon túl magához a tanuláshoz való viszony, a személyes tanulási módok szintén hatással vannak a motiváltságra. A szóbeli vagy írott szöveges értékelés módot adhat arra, hogy korábbi sikereket is megemlítsünk.”

„Segítenünk kell a diákot, hogy tudatosuljanak benne a gyenge pontjai, hogy fölvehesse velük a harcot. Az értékelést konkrét, adott helyzetekben valósítsuk meg, így az önkép és önbecsülés megfelelő szinten már a jó teljesítmény feltétele lehet.”

bizonyos megerősítést, annál hatékonyabbá, maradandóbbá válhat. Ezért jó, ha inkább a pozitív megerősítést használjuk, mert így pozitív lesz a gyermek önmagáról alkotott képe, s így nő az önbizalma. Ha látjuk, hogy egy gyermeknek inkább negatív az énképe, esetleg otthoni ráhatások miatt

tárgyilagosan mérjék fel gyermekeik képességeit és tájoltságait, így ez a szempont veszíthet a jelentőségéből. Az életben olykor fontosabb az érzelmi megnyilvánulások kibontakoztatása, mint az iskolában tanult szóbeli ismeretek. Főleg, ha azok gépiesek. De vajon az értelmi intelligencia megnyilvánulásai tükröződnek az osztályzatokban? Igaza van-e a szülőnek, amikor, mondjuk, az óvodából eddig értelmesnek tartott gyermekét hirtelen kedvezőtlenebb színben kezdi látni, mert rossz jegyeket hoz az iskolából? Vajon a szülői elfoglaltsága áldozatul esett, vagy az iskolai osztályzatok mutatják tárgyilagosan a gyermek képességeit?

Erről szó sincs! A megoldás? A megbeszélés. Egyszer a tizenöt éves fiam azt kérdezte tőlem, hogy én miért akarom, hogy többet tudjon, mint más? Erre azt feleltem, hogy „nem azt akarom, hogy feltétlenül többet tudj, hanem hogy azt, amire képes vagy, feltétlenül kihozd magadból”. Ezt szerencsére ő is belátta.

Pozitív légkör és együttműködés

Nem kétséges, hogy az a gyermek, aki szeret iskolába járni, nagyobb kedvvel tanul. Sajnos megfigyelhető egy általános tendencia, miszerint az életkorral az iskolához való építő viszonyulás csökken. Természetesen nagyon sok

„Előfordulhat, hogy a kisiskoláskorban kialakult énkép befolyásolja majd további tanulmányait, az iskolához és tanuláshoz való viszonyulását, akár egész életére is kihatással lehet. Így a negatív énkép negatívan hat a fejlődésére.”

tényezőtől függ, hogy egy gyermek otthonosan mozog-e az iskolában. Ez nemcsak a tanárokon, az egész iskolai légkörtől is múlik. Sokat jelenthet a megfelelő, jó társas környezet, a személyes tanár-diák kapcsolat. A pozitív légkör, az együttműködés, az elfogadó közösség, a tanítótól, a társaktól érkező önzetlen támogatás, a csoport motiváló ereje olyan háttértényezők, amelyek a tanulási motivációt lényegesen növelhetik. A személyes kapcsolatokon túl magához a tanuláshoz való viszony, a személyes tanulási módok szintén hatással vannak a motiváltságra. A szóbeli vagy írott szöveges értékelés módot adhat arra, hogy korábbi sikereket is megemlítsünk. Az elismerés kifejezése, a gyermek jobb képességeire való bátorító utalás az ő valódi énjére vonatkozik, a pillanatnyi gyengébb eredmények között egy derűsebb jövő reményét keltheti benne. A gyermekünknek éreznie kellene, hogy mi nem az osztályzat alapján

• Pozitív légkör. A jó tanár-diák kapcsolat is meghatározza a tanulási folyamatot

ítéljük meg őt, és nem az osztályzatokat tartjuk a legfontosabbnak. Viszont azt is tudnia kell, hogy abban a küzdelemben, amit azért folytatunk, hogy a képességeinek megfelelő pályát válasszthassa majd, és arra érdemben fölkészülhessen, szerepet játszanak az osztályzatok is. Ezért együttes erővel újra és újra keressük azokat a lehetőségeket, hogy a viszonylag tűrhető osztályzatokat közösen kiharcoljuk. Ezt megfelelő tapintattal el is érhetjük.

Tulajdonképpen mindig értékelünk. Tanórákon, iskolán kívüli tevékenységeken, versenyeken, akár egy iskolalap szerkesztése által is. Minden diák „megszólal” a mi *Cókmók* iskolalapunkban valamilyen formában. Ki történetet ír, ki rejtvényt, ki verset, ki mesét. Az írással küszködők pedig rajzolnak. Még a felső tagozat tanulói is bekapcsolódnak, a rejtvények megfejtésével és beküldésével. Mindez biztosan sikerélményhez juttatja a tanulókat. Ugyanakkor értékelés és önértékelés is, mert mindig vizsgáljuk a gyermek, amikor vállalja, hogy egy lapban megnyilvánuljon, a tömeg előtt.

Mindenki számára fontos az értékelés. A gyermek visszajelzést kap arról, hogy mennyire sajátította el ismeretét, a tanító megerősítést kap a munkájáról, a szülő pedig betekintést nyer a gyermeke képességeibe. Éppen ezért

olyan irányban illene történnie az értékelésnek, hogy minél jobban fejleszse a diák személyiségét, egyéniségét.

Elgondolkodtató Dorothy Law Nolte amerikai író nő verse:

Ha egy gyerek

Ha egy gyerek biztatásban él, megtanulja az önbizalmat.
Ha egy gyerek megértésben él, megtanulja a türelmet.
Ha egy gyerek dicséretben él, megtanulja az önbecsülést.
Ha egy gyerek helyeslésben él, megtanulja magát szeretni.
Ha egy gyerek elismerésben él, megtanulja, hogy jó, ha célja van.
Ha egy gyerek önzetlenségben él, megtanulja a nagylelkűséget.
Ha egy gyerek tisztességben és őszinteségben él, megtanulja, mi az igazság és a becsület.
Ha egy gyerek biztonságban él, megtanulja, hogy bízson magában és a többiekben.
Ha egy gyerek barátságban él, megtanulja, hogy jó a világban élni.
Ha egy gyerek nyugalomban él, megtanulja megtalálni a saját békéjét.
A te gyermeked miben él?

BÍRÓ ANNAMÁRIA
tekerőpataki tanítónő

Az idéális és reális között – az új magyarságtörténelem-tantervről

Február közepén zárult le az ősztől életbe lépő gimnáziumi osztályok tanterveinek közvitéja. Milyen újításokat tartalmaznak az új tantervek? Milyen változásokkal kell számolnunk? Milyen koncepció mentén készültek? Miért volt szükség új tantervekre? – ezekre a kérdésekre próbálok választ adni.

Gyakorlatiasság és tevékenység-központúság

A 2013–2014-es tanévtől kezdetét vette az elemi osztályokat érintő új tantervreform, amelyet a gimnáziumi ciklusban is folytatni kell. Említésre méltó, hogy 2009-ben történt már egy

helymunkák. Külön kiemelném, hogy a munkacsoportok tagjai semmilyen anyagi támogatást nem kaptak. Ilyen körülmények között mindenféleképpen értékelendő, hogy mégis vállalták, és teljes odaadással dolgoztak azért, hogy új tanterveket írjanak. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a kisebbségi oktatásra vonatkozó tantervek megírása mindig időigényesebb, mert azokat román nyelvre is le kell fordítani. Az elkészült tanterveket a neveléstudományi intézet munkatársai is ellenőrizték.

Személy szerint a magyar kisebbség történelme és hagyományai tantárgy tantervíró munkacsoportot koordináltam az oktatási minisztérium részéről, és gyakorló történelem szakos tanárként szakértőként is részt vettem annak kidolgozásában. Olyan pedagógusokkal dolgozhattam együtt, akik nagyon elkötelezettek, és kellő tapasztalattal, valamint tudással rendelkeznek ahhoz, hogy felmérjék, mit, mennyit és hogyan kell tanítani. Komoly kihívásnak kellett eleget tennünk, mert az új tantervek megírásában éppen a gyakorlatiasság vezérelvének, a tevékenység-központúságnak kellett érvényesülnie. Mindezt úgy, hogy a többi tantárgy munkacsoportjaival nem volt lehetőségünk konzultálni.

Rüsz-Fogarasi Enikő, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Történelem és Filozófia Karának magyarkéntáértfelelősdékanhelyettese, a Magyarságtörténeti Országos Bizottság elnöke a történeti intézetben biztosított helyet a munkacsoport tagjainak, és szakmai lektorként végigkísérte a tanterv megszületésének folyamatát. A munkacsoport tagjai: Nagy Róbert Miklós és Tóth Szilárd, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem történelem karának tanárai, Sipos István Hargita megyei szaktanfelügyelő, Wolf Ágnes és Váradí Éva, a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum történelem szakos tanárai, László László, a zilahi Silvania Főgimnázium történelemtanára (társszerzője a jelenleg is használatban lévő *A romániai magyar*

nemzeti kisebbség történelme és hagyományai című tankönyvnek), valamint Novák Károly, a székelyudvarhelyi Benedek Elek Pedagógiai Líceum történelem szakos tanára. Fontos az egyetemi tanárok bevonása is, hiszen gyakorló tanárként én is tapasztalom, hogy milyen könnyen és hosszú ideig el lehet mélyülni egy-egy „kedvenc” téma vagy korszak feldolgozásában. Ilyenkor jól jön egy olyan külső segítség, aki talán más perspektívából, az „egész” felől közelíti meg a tanterv felépítését. Ugyanakkor az egyetemen folynak a legújabb módszertani és szakmai kutatások, amelyek eredményeid szükségszerűen be kell építeni a tantervekbe.

A magyarságtörténeti tanterv rugalmas módszertani kínálata

A tanterv az oktatás tartalmát szabályozó dokumentum. Ebben a rövid meghatározásban a tartalom nemcsak a tananyagot jelenti, hanem a módszereket, az eszközöket, az értékelési eljárásokat is, amelyek könnyen belátható szerves egységet képeznek a tananyaggal. A tanterv felépítése is ehhez a meghatározáshoz igazodik, így tartalmazza az alapkompétenciák meghatározását, a sajátos kompetenciákat és a tanulási tevékenységek példáit, a tanulási tartalmakat/eset-tanulmányokat, valamint a módszertani javaslatokat. A kompetencia az ismeretek, készségek és képességek összefoglalása, amelyek tanulás által fejleszthetőek. A kompetenciák elsajátítása az elméleti tudás gyakorlati alkalmazásának képességét is magába foglalja különböző élethelyzetekben. A magyar kisebbség történelme és hagyományai tantárgy szintjén megcélzott alapkompétenciák a következők: 1. Időben és térben való tájékozódás; 2. Együttműködés különböző tanulási, valamint iskolán kívüli tevékenységek keretében; 3. A nemzeti kisebbség történelmére vonatkozó lényeges eseményeket bemutató források vizsgálata/kutatása.

•A magyarságtörténelem-tanterv kidolgozása

kísérlet a gimnáziumi tantervek megújítására, kompetenciaalapúvá tételére, de az akkor megjelent tantervek lényeges változást nem hoztak, csupán formai szempontból alakították át ezeket. Elérkezett tehát az a „történelmi” pillanat, amikor érdemben lépni lehetett a tantervek kompetenciaközpontúvá tételének tekintetében. Mivel az új kerettanterveket csak 2016 áprilisában hagyták jóvá, ezért csupán megjelenésük után vehette kezdetét a tantervíró munkacsoportok létrehozása. A munkacsoportokba való beiratkozást a jelentkezők alapos kiértékelése követte, és a 2016/2017-es tanév elején kezdődtek meg a szakmai mű-

A magyarságtörténeti tanterv rugalmas módszertani kínálatot javasol, mely megengedi a tanárnak, hogy módosítsa, hozzátegyen vagy kicseréljen tanulási tevékenységeket. A cél az a személyre szabott tanítás megvalósítása, amely biztosítja minden évfolyam és tanuló esetében a tantervben előírt kompetenciák elsajátítását.

Az eseménytörténeten túl

A tanítási tartalmakat egységekre bontottuk, amelyek úgy épülnek fel, hogy a diákok elsajátíthassák a meghatározott kompetenciákat. Ezen tartalmak a helytörténet, nemzeti történelem, valamint az egyetemes történelem kereteiben is elhelyezhetők. Az eseménytörténeten túlmenően jelen tanterv arra is lehetőséget teremt, hogy a diákok jobban megismerjék saját múltjukat, őseink életmódját, hitvilágát és foglalkozásait, valamint a népek közötti kölcsönhatásokat. A módszertani javaslatok szerepe abban rejlik, hogy ötleteket nyújt a tanterv életbeültetésére, ugyanakkor tekintettel van a tantárgy specifikus szerepére, a diákok életkori sajátosságaira, és magában foglalja a folyamatos értékelés elemeit is.

Legfőbb célunk a tantervirás során az volt, hogy tanulóink megismerjék a magyar nép történelmét, kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségeket, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők tevékenységét, akárcsak az emberek mindennapjait bemutató életmódtörténetet. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit. A helytörténeti vonatkozások megismerésének is nagy teret szentelünk.

Közeledni az élményszerű tanuláshoz

A számomra legkedvesebb rész a tanítási egységekre vonatkozó példák konkretizálása. A tantervbe olyan tevékenységeket is beleszőttünk, mint például a történelmi műemlékek felkeresése/beazonosítása és a rájuk jellemző művészeti stílus leírása, az osztályban, az iskolában vagy a lakóhelyen történő történelmi megemlékezésekhez kapcsolódó rendezvényeken/projektekben való tevékeny részvétel, az életmódra és lakásviszonyokra uta-

ló irodalmi szövegek, naplók, leírások vagy tudományos leírások felkutatása és értékelése. Ezek a tevékenységek közelebb viszik a diákokat az élményszerű tanuláshoz.

Azt látom, hogy napjainkban a pedagógusok gyakran csapdába esnek. Igyekeznek tantervben „előírt” tartalmakhoz megfelelő oktatási módszereket találni, nem pedig a kompetenciák fejlesztésének eléréséhez keresnek megfelelő tartalmakat és tevékenységeket. A tantervet úgy építettük fel, hogy ennek a csapdának a kiküszöbölésében is a tanárok támasza legyen: a sajátos kompetenciák fejlesztéséhez vannak hozzárendelve a tanulási tevékenységek. Például: az egyik sajátos kompetencia a történelmi események időrendbe állítása, amelyet úgy is fejleszthetünk/gyakoroltathatunk, ha különböző állításokat kell a megfelelő történelmi időrendbe helyezni, vagy pedig időszalagot is készíthetünk.

Egy másik példa: a csoporton belüli pozitív viszonyulás kialakítására ajánljuk a hagyományos magyar mesetések felkutatását, valamint ezek bemutatását csoportokban, mind osztályközösségi, mind iskolai szinten.

Olyan tevékenységek beiktatását javasoljuk a tanítás során, mint például interjúk készítését a család vagy a település idős embereivel vagy pedig régészeti leletek vagy muzeális tárgyak bemutatását. Az említett példák mind arra készíthetik a pedagógusokat, hogy próbálják meg sajátos módon értelmezni és alkalmazni őket a helyi körülményeknek és sajátosságoknak megfelelően. Például a Bihar megyében tanuló diákokat el lehet vinni a bihari földvárhoz, ahol testközelben megismerkedhetnek a földvár történetével, vagy ellátogathatnak Gáspár András vezérőrnagy sírjához is.

Idén először lesz magyarságtörténelem-tantárgyverseny

Az egyik beszámolóban olvastam, hogy a tantervünkkel egyetlen baj van, az, hogy tulajdonképpen egy ideál. Ideálokra márpedig szükségünk van, hogy tudjuk, milyen irányba kell haladnunk. A közvita során több kolléga is megemlítette az egyetemes történelem tantervével kapcsolatban azt, hogy csak technikailag jól felszerelt iskolai körülmények között lehet igazán alkalmazni. Tudatában kell lennünk

annak, hogy tantervünk ugyan egy „ideált” próbál közvetíteni, ugyanakkor a realitást is tükrözi, hiszen be kell látnunk, hogy nem tudunk még minden iskolában okostelefont és interaktív táblát/térképet használni, éppen ezért a vaktérképek használatának, a mon-

•Március 15. a bukaresti Ady Endre Elméleti Líceumban

•Október 23. a bukaresti Ady Endre Elméleti Líceumban

dák és legendák tanulmányozásának vagy a korabeli források elemzésének éppen úgy helyet kellett kapniuk a tantervben, mint a modern technológia alkalmazhatóságának. A tantárgy fontosságának hangsúlyozásaként idén először szervezünk tantárgyversenyt magyarságtörténelemből, amelynek országos szakaszát Csíkszeredában tartjuk április 20-22-én.

NAGY GABRIELLA
államtitkári tanácsos,
a bukaresti Ady Endre
Elméleti Líceum
történelem szakos
óraadó tanára

Interjú Vincze Béla Zsolt nagyváradai történelemtanárral

„Ne legyen fölösleges az órán eltöltött idő”

– Mi vezette a katedra mögé, miért választotta a tanári pályát? Miért éppen a történelem mellett döntött?

– Gimnáziumi és középiskolai történelemtanáraimnak, Sellei Erzsébet tanárnőnek és Miklós Mihály tanár úrnak köszönhetem azt, hogy végül

ezt a hivatást választottam. Az évek során fokozatosan érlelődött bennem a gondolat, hogy tanári pályára lépjek, amikor pedig döntenem kellett, akkor már nem volt kérdés: történelemtanár leszek! Mint már az előbb is említettem, középiskolai tanáraim szeretették meg velem a történelmet, ugyanezt a történelem iránti alázatot és érdeklődést próbálom átadni tanítványaimnak is.

– Hogyan tudja a gyermekekkel megkedveltetni a történelmet? Kidolgozta már saját, jól bevált módszerét?

Nagy büszkeséggel mondhatom, hogy tanítványaim igazán szeretik a történelmet, sokan közülük vallják az általam mottóként is használt rövid mondatot, amely a következőképpen hangzik: „a történelem a legszebb tantárgy”. Persze nem lehet mindenkinek a történelem a kedvence, de ha már sikerül jó hangulatban, feszélyezetlen légkörben eltölteni azt a közel egy órát, máris sikerült a tanóra fő célját megvalósítani. Véleményem szerint sokat kell beszélgetni a gyermekekkel, gyakran bele kell menni az általuk kezdeményezett, őket érdeklő témák megbeszélésébe még akkor is, ha ez esetleg az előre eltervezett tanmenet rovására is megy. Úgymond le kell ereszkedni hozzájuk, egyenlő partnerként kell kezelni őket ahhoz, hogy érezzék, fontosak a tanulás-tanítás folyamatában.

– Mennyiben múlik a tanárok hozzáállásán és mennyire a tanterven, hogy a magyar anyanyelvű diákok minél többet megtudjanak a magyar történelem jeles eseményeiről, így például az 1848-as forradalomról és szabadságharcról, vagy az 1956-os forradalomról?

– Nagy sajnálattal mondhatom, hogy mindössze a gimnázium 6–8. osztályában, a romániai magyar nemzeti kisebbség történelme és hagyományai nevű tantárgy keretében találkozhatnak a diákok a magyar történelem e fontos eseményeivel, illetve érintőlegesen az egyetemes, esetleg a román történelem eseményeinek

összefüggéseiben. Nagyobb osztályokban opcionális tantárgyként van még lehetőség a magyarság történelmének tanítására. Ez szerintem nagyon kevés, hiszen nemzeti történelmünk meghatározó eseményeiről van szó, amiről természetesen az Erdélyben élő magyar fiatalságnak is tudnia kell. Amit viszont nagyon jó szemmel nézek, az az, hogy idén először szervezik meg a romániai magyar nemzeti kisebbség történelme és hagyományai tantárgyversenyt. Azt hiszem, ezt mindenki nagyon nagy örömmel fogadta, aminek köszönhetően közelebb lehet hozni a fiatalokat történelmi hagyományainkhoz és értékeinkhez.

„Meg kell ismernünk történelmünket, emlékeznünk kell hőseinkre, hiszen ha egy nemzet nem emlékszik hőseire, nem is lesznek hősei.”

– Rendeznek-e az iskolában, ahol ön tanít, a magyarság történetével kapcsolatos eseményeket, versenyeket? Ha igen, akkor milyen alkalmakkor és milyen rendszerességgel?

– Természetesen a fentebb elmondottak nem azt jelentik, hogy elsiklanánk e jeles események fölött. Úgy gondolom, hogy magyar nyelven magyar nemzetiségű diákokat oktató pedagógusként kötelességem ezekről az eseményekről beszélni. És ezt meg is teszem, s nemcsak a tanórák keretein belül, hanem egyéb, tanórán és iskolán kívüli tevékenységek által is. Szent László és kora, Ezernyolcszáznegyvennyolc, te csillag...! vagy 1956 címmel már több alkalommal is szerveztünk, azt hiszem igazán nagy népszerűségnek örvendő, sok diákot megmozgató történelmi-irodalmi vetélkedőket. Emellett részt vettünk más iskolák által szervezett

Vincze Béla Zsolt Nagyváradon született 1978-ban. Iskolai tanulmányait Bihar megye megyeszékhelyén végezte, majd Kolozsvárra felvételizett a Babeş–Bolyai Tudományegyetem történelem-filozófia fakultásának történelem szakára. Miután sikeresen megszerezte tanári diplomáját, visszaköltözött Nagyváradra, ahol előbb a Mihai Eminescu Főgimnáziumban, majd az Ady Endre Elméleti Líceumban tanított történelmet. 2011 óta a Szent László Római Katolikus Teológiai Líceum tanári gárdáját erősíti. E havi lapszámunkban az ő véleményét és világszemléletét ismerhetjük meg az oktatásról.

versenyeken, néha pedig egy-egy témát feldolgozó filmet is megnézünk. A rendelkezésünkre álló diákutaztatási programoknak köszönhetően pedig még magyarországi és felvidéki iskolákat is meglátogattunk, illetve közösen emlékeztünk történelmi nagyjainkról.

Úgy gondolom, hogy meg kell ismerünk történelmünket, emlékeznünk kell hőseinkre, hiszen ha egy nemzet nem emlékszik hőseire, nem is lesznek hősei. Hősökre pedig szükség van, hiszen önfeláldozásuk mozditja előre egy nemzet sorsát, példát mutat az elkövetkező generációk számára.

– Véleménye szerint a technológia fejlődésével lépést tud tartani az oktatás? Nem gondolja úgy, hogy az internet és az okostelefonok világában hamarabb megszerzik a számukra szükséges tudást, mint az iskola falai között?

– Diákjaink az internet és az okostelefonok korában, ugyanakkor egy rendkívül dinamikusan változó világban élnek. A technológia rohamosan fejlődik, s ezzel a fejlődéssel az oktatásnak, így a történelemtanításnak is lépést kell tartania. Úgy gondolom, a pedagógusnak, a történelemtanárnak a hagyományos oktatási módszereket a modern, interaktív eljárásokkal okosan kell ötvöznie azért, hogy ne váljon unalmassá, a diák ne érezze feleslegesnek a tanórán eltöltött időt. Persze sosem szabad megfeledkezni a történelemtanítás általános feladatairól sem, ami az ismeretek átadását jelenti, ugyanakkor értékeket és normákat közvetíteni, valamint fejleszteni a diákok gondolkodását.

– Mit tekint szakmájában a legnagyobb kihívásnak? Hol látja a történelemtanítást

15-20 év múlva? Mi változhat, fejlődhet addig?

– Jelenkori felgyorsult világunk elvárásaihoz elengedhetetlen igazodni, hiszen enélkül teljesen leszakadunk a követelményektől, eltávolodunk a realitásoktól. A történelemtanításnak is, mint a nevelésnek úgy általában új kihívásokkal kell szembenéznie, ami nem más, mint a felzárkózás a 21. századi kritériumokhoz. Ez véleményem szerint nagy általánosságban három dolgot jelent: megtanulni megismerni, dolgozni, valamint együtt élni másokkal. A mai gyermekek számára ezen képességek biztosítják hosszú távon a valódi életet.

SZATMÁRI BENCE

„A fogodzó: az emlékezet, az emberhez való mélyebb visszatérés”

Az online–offline kétarcúság nem segíti az asszociációs képesség gyakoroltatását. A generációk nem értik egymást. Az oktató-nevelő munkában vagy a felnőtt tanár szorítja ki a diákot vagy a diák a tanárt. Asszociáció, érzelmek szűkülnek, de a történelem iránti étvágy növekedése lázadás is a kétlakiság ellen. A fogodzó: az emlékezet. És a fragmentáció talán azért is jelenik meg, mert nem a körülmények: az ember környezetében való elmélyülés a nagy többség igénye, hanem – az értelem túllontúl mélységei után – az emberhez való mélyebb visszatérés. A történelem iránti érdeklődés az emberi érdeklődésről vall. A történelem trendje is pszichózist alakít ki. A mindennapok, a személyiségjegyek megjelenítését, a belső vívódások megjelenítését. Mesékkal találunk vissza a szimbólumteremtő képességhez, a kultúrához. A (történelmi) sorozatok természete is ilyen. Folyamatosan fenntartja az érdeklődést, rövid részekből áll, szövevényes, és az embert mutatja be a maga szociálpszichológiai és lélektani vonatkozásaiban. Ez nyújt menedéket az információ befolyásolásának viharában, ez az újabb belső szilencium. Az ember ki van éhezve az emberre, az emberi érzésekre, kapcsolatokra, kommunikációra. Az őszinte boldogságra, családra. Egy-egy sorozat rabjaként tudatosodik mindez. És a gyerekek nem fogyasztják, hanem falják

a sorozatokat. Nekem pedig az emésztést kell segítenem. A gyerekek nem maradnak egyedül a világgal és saját kaotikus lelki világukkal, ha a hús-vér embert – érzésekkel, hibákkal – mutatjuk be. A gyerekek érteni fogják történelmi helyüket, a szerepelvárásokra reagálni tudnak, ha azt érzik, hogy nincsenek egyedül, nincsenek magukra hagyva. Az erények mellett döntéskényszerektől hemzseg a történelmi ember. Az ember számára a másik ember nyújt önvizsgálatot, és a jelen embere a múlt emberében nyer önismeretet. Embertársainkkal találunk magunkra.

A beleélő történelem az élménybeliség, az élmény lehetősége: megélni, élményszerű és élményszerző történelem. Ahogy a virtualitás erősíti az elmagányosodást, és a tudattalan egyre inkább előtérbe kerül, úgy nyerhetünk tantárgy-harmonizációval: egy önmagára ismerő, divergens gondolkodású, kreatív helyzetfelismerő és cselekvő, helyét elfogadó (megtaláló) személyiséget. Egy közös, nagy, humán tantárgy: lényegre törően, különböző tudáselemeket magába integráltn, embercentrikusan, önismereti jelleggel, ezek az én történeteim; ez az én történetem; ez az én történelmem. Ezek a történetek, melyek velünk (is) történnek, a fejlesztés szempontjából lehetnek: ismeretközlő, determináló, harmonizáló, átfedő, attitűdalakító, árnyaló, jelenköz-

pontú – előremutató történetek. És mind életszerű, az életből merítő. És mindezek együttese is: egy-egy történet több képességet is fejleszthet. Se szeri, se száma a lehetséges változatoknak. Egy tematikához igazodva, akkurátusan végighaladni a témákon, sok történeteske keretében. A képességeket és mindezek vegyületeit fejlesztve folyamatosan kell haladni nehézségi fokokon, feladattípusokon keresztül. Végig szem előtt tartva a kerettantervi és az érettségi követelményeket. Ennek megfelelően külön közép- és emelt szintű feladatokkal segíteni a diákokat, melyek a kíváncsiságot felkeltik, az érdeklődést fenntartják; és segítik a tankönyv és az órai munka értelmezését, feldolgozását. Minden témakör kapcsán fektessük le az alapelveket, az elsajátítandó ismereteket (tantervi és érettségi követelményeknek megfelelően), a fejlesztendő kompetenciákat, attitűdöket! Miután ez megtörtént, következhetnek témákra/leckékre lebontva a példamondatok, a történetek. Az egyszerűbb ismeretközlő és választó jellegűektől az egyre komplexebb attitűdalakító-árnyaló vagy harmonizáló-átfedő helyettesítésekig.

(Részlet Szabó László: *Szerepek és egyéb történetek – Beleélés, képalkotás és érzelmi fejlesztés a történelemórán* című írásából, amely a *Folyóirat.történelemtanítás.hu* oldalon olvasható)

Kreativitás és képzelőerő a Forradalom utca 48.-ban

Milyen volt az 1848–49-es forradalom és szabadságharc, milyen lehetett azt átélni? Hogyan látjuk Petőfit, Bemet, Klapkát és Görgeyt, hát azok, akik vérbefojtották a magyar szabadságharcot? Izgalmas téma azok számára, akiket nem csupán érdekel a múlt, de szenvedélyük a történelem, és szabadidejüket azzal töltik, hogy megismerjék az 1848-as és 49-es esztendő forradalmának és szabadságharcának szinte minden pillanatát, jelentős eseményeit, fontos személyiségeit. Ám a tárgyi tudás mellett kreativitás-

ra, képzelőerőre, gyorsaságra, színészi adottságra is szükség volt ahhoz, hogy az *Erdélyi Magyar Televízió* (ETV) által ötödik alkalommal megszervezett Forradalom utca 48. című diákvetélkedőn részt vehessenek a diákcsoportok tagjai március 11-én.

A versenyző csapatok

A marosvásárhelyi Kultúrpalota kistermében öt csapat versenyzett az ETV kamerái, illetve a szakemberekből álló zsűri előtt, hogy megmérettesse tudását,

ügyességét az 1848–49-es magyar forradalom és szabadságharc témájában. A zsűri elnöke ez alkalommal is dr. Egyed Ákos akadémikus, történész, tagjai: Deák Árpád nyugalmazott történelemtanár, Keserű Sándor, a Baróti Szabó Dávid Középiskola történelemtanára és dr. Tamási Zsolt József, a marosvásárhelyi Római Katolikus Teológiai Líceum igazgatója.

Ahogy Köpeczy Edit szervező érdeklődésünkre elmondta, az RMDSZ ügyvezető elnökségének oktatási főosztálya szervezésében minden évben meghívják az előző évi verseny első helyezett csapatát, azonkívül mindig más-más középiskola kap meghívást, hogy részt vegyen a színvonalas megmérettetésen. A zsűri a verseny meghirdetése előtt összeállítja a könyvszeretet, amiből a diákok felkészülnek, ismerteti a kritériumokat, amelyek alapján értékeli a tárgyi tudásukat, illetve kreativitásukat. A tavalyi győztes a nagyváradi Ady Endre Elméleti Líceum csapata – Fábíán Tamás, Kovács Norbert, Molnár Levente, felkészítő tanáruk Fazakas Gábor – volt, akik az idén is összemérték tudásukat a többi csapattal. Meghívást kapott továbbá a brassói Áprily Lajos Főgimnázium, amelyet Boldi Tihamér, Ferenc-Nagy Zoltan és Dénes Ivett képviselt, és akiknek Krizbai Melinda volt az irányító tanáruk. A kolozsvári Brassai Sámuel Elméleti Líceumból Takács Réka, Györffy Henrietta Dalma és Muresán László érkezett dr. Vajnár János Zsolt vezetésével. Csíkszeredát idén a Segítő Mária Római Katolikus Főgimnázium képviselte, Zöld Ildikó történelemtanár kíséretében Kedves Szilamér, Süket Mátyás és Hatos Attila, a kézdivásárhelyi Nagy Mózes Elméleti Líceum csapatát Pászka Alpár, Volonics Attila és Farkas Gellérd alkotta, ők Tóth Zoltán történelemtanár segítségével készültek fel a televíziós vetélkedőre.

Egy mástól is sokat tanulhatnak

Valamennyi csapat egy-egy bemutatkozó kisfilmen ismertette az iskoláját, annak jellegzetességeit, valamint a vetélkedőre készülő csapattagokat és a vezető tanárt. Arról is beszéltek, hogy ki miért

Fotók • RAB ZOLTÁN

• A kézdivásárhelyi Nagy Mózes Elméleti Líceum csapatának színjátéka

• Munkában a zsűri az *Erdélyi Magyar Televízió* kamerái előtt

vállalkozott a megmérettetésre, illetve miért érdekli a történelem. Örömmel tölti el a tanárt, ha azt tapasztalja, hogy a mai fiatalokat is érdekli a történelem, hogy szabadidejükben azzal foglalkoznak, hogy utánaolvasnak, melyik történelmi személyiség mit csinált, az események időrendi sorrendjét kutatják, az összefüggéseket keresik – hangzott el a műsorban. A nagyváradai csapat tagjai a *Magyar Közoktatás*nak elmondták, tavalyi győztesként tértek vissza, így most nem volt teljesen idegen számukra ez a vetélkedő, bár a felkészülést most is nagyon komolyan vették, a könyvészetet szem előtt tartva tanultak, illetve írták meg a kis jelenetet, amit bemutattak meglevenítve Petőfi Sándor alakját. „A jól bevált módszer szerint készültünk az idén is, egymás között felosztottuk a témákat aszerint, hogy kinek mi az erőssége” – mondták a fiúk. Fazakas Gábor vezető tanár úgy fogalmazott, hogy a helytállás a fontos. Magyarságtörténetet csak 6–7. osztályban tanulnak a diákok, ezért fontosak az ilyen jellegű vetélkedők, amelyre készülve bővítik a tudásukat, illetve ahol még egymástól is sokat tanulhatnak a résztvevők.

Petőfi körtefája, a Nyergestető

A Kultúrpalota kistermében szervezett vetélkedő öt fordulóján kellett bizonyítaniuk a résztvevőknek a felkészültségüket. Az első versenypontban egy-egy történelmi személyt kellett felismerniük, a képernyőre kivetített őt, az 1848-49-es magyar forradalom és szabadságharcához kapcsolódó személyiséget: Gál Sándort, Görgey Artúrt, gróf Míko Imrét, Ivan Paszkievicset, Josef Wenzel Radeczkyt, Klapka Györgyöt, V. Ferdinándot. A zsűri nevében Keserű Sándor értékelte a válaszokat, majd összegezte a pontszámokat. Az első fordulóban a nagyváradiai és a csíkszeredaiak az első helyen álltak 9-9 ponttal, míg a kézdivásárhelyi és kolozsvári csapat 3-3 pontot szerzett, a brassóiak 2,5-öt. A második fordulóban egy-egy, a képernyőre kivetített műemléket kellett felismerniük a versenyzőknek, majd ismertetniük azokat, időrendi sorrendbe állítaniuk. Egy percük volt arra, hogy az agyagfalvi, a preszákai, bodvaji, a székelykeresztúri Petőfi körtefájáról és a nyergestetői helyszínekről elmondják, amit azokról tudni kell, és amit tudnak. A zsűri minden csapatnak kijelölt egy-egy helyet, amiről azok beszéltek: a nagyváradiaknak a Nyergestető jutott, a brassóiak a Petőfi

• Második lett a csíkszeredai Segítő Mária Római Katolikus Főgimnázium csapata

• A tavaly és idén is remekelt a nagyváradai Ady-liceum csapata

• A kézdivásárhelyi Nagy Mózes Elméleti Líceum csapata első díjat szerzett

körtefájáról, a kolozsváriak a bodvaji vashámról beszéltek, a csíkszeredaiak a preszákai, a kézdivásárhelyiek pedig az agyagfalvi emlékműről.

A harmadik fordulóban a tárgyi tudásuk mellett a kreativitásukkal is el kellett bűvölniük a versenyzőknek a zsűri tagjait. Itt arról kellett beszélni, hogy mit nyert a magyar nemzet a forradalom és szabadságharc által. A nagyváradi csapat például versbe foglalta a mondanóját, de egészében véve valamennyien jól vizsgáztak, ahogy azt Egyed Ákos zsűrielnök értékelte.

Megidézett reális vagy fiktív személyek

„A magyar forradalom nem volt hiábavaló, ma is, annyi év után emlékezünk rá, és ott van az identitásunkban az 1848–49-es forradalom és szabadságharc emlékezete” – fogalmazott Egyed Ákos történész. Végül, ahol főleg a kre-

ativitás, a színészi képesség nyomott a latban, az egy-egy jelenetnek a bemutatása volt. A zsűri azt kérte a versenyzőktől, hogy egy olyan, általuk írt rövid jelenetet mutassanak be, amelynek címe *Találkozásom Petőfivel*, és amely két hét eseményeiről kell szóljon. A nagyváradiak az 1849 márciusában történt ebesfalvi eseményről, a brassói csapat 1849. áprilisi temesvári, a kolozsváriak az 1849. júliusi kézdivásárhelyi, a csíkszeredai versenyzők az 1848. februári és a kézdivásárhelyiek az 1849. októberi eseményeket idézték fel játékukban. A megidézett személyiségek között kötelezően jelen kellett lennie Petőfinak is, a többi lehetett reális vagy fiktív személy is. A zsűri a szép tiszta beszédet, a színészek játékát, a történelmi hitelességet, Petőfi – szellemi és fizikai – alakjának megformálását pontozta. Összesen 30 pontot lehetett szerezni ebben a versenyszámban. A csapatok változatosan, színesen adták

elő saját jeleneteiket, sok érdekes, kedves, humoros, elgondolkodtató előadást láthatott a zsűri, illetve a tévénező is.

Végül az utolsó bemutatkozó kisfilm levetítésével a zsűri elvonult, hogy összesítse a pontszámokat, összességében értékelje vetélkedőt.

Továbbadni az örökséget

Az eredmény kihirdetését megelőzően Egyed Ákos mondta el észrevételeit. Ahogy fogalmazott, a zsűrinek nem volt nehéz a dolga, hiszen minden versenyszám után értékelt, pontokat adott, végül csak összesítenie kellett azokat. „Kiderült, milyen óriási történelmi örökség a március 15-ei esemény és a forradalom hagyománya” – mondta, majd feltette azt a kérdést, hogy hogyan bánunk ezzel a hagyománnyal? „Nem rosszul, hiszen ünnepelünk, emlékezünk és a fiatalokat is igyekszünk abban a tudatban nevelni, hogy vegyék át ezt az örökséget és majd, ha eljön az idő, adják tovább” – mondta Egyed Ákos, aki úgy értékelte, hogy a vetélkedő résztvevői nemcsak a helyi vonatkozású eseményeket ismerik, de a széles európai közegben történekekkel is tisztában vannak. „Örvendek, hogy ebben a zsűriben részt vehettem, elnöki tisztséget tölthettem be, de az idő telik, és váltásra van szükség” – tette hozzá az elnök. A nyerteseket Egyed Ákos és Tamási Zsolt jelentette be, gratulálva a résztvevőknek, a felkészítőiknek.

A kolozsvári Brassai Sámuel Elméleti Líceum – Takács Réka, Györfy Henrietta Dalma és Muresán László alkotta – csapata dicséretben részesült. Harmadik helyezést ért el a brassói Áprily Lajos Főgimnázium – Boldi Tihamér, Ferenc-Nagy Zoltán és Dénes Ivett – csapata, második lett a csíkszeredai Segítő Mária Római Katolikus Főgimnázium – Kedves Szilamér, Süket Mátyás és Hatos Attila – csapata. Az első helyezést két csapat érte el: a nagyváradi Ady Endre Elméleti Líceum – Fábíán Tamás, Kovács Norbert, Molnár Levente – és a kézdivásárhelyi Nagy Mózes Elméleti Líceum – Pászka Alpár, Volonics Attila és Farkas Gellérd – csapata. Tehát idén első alkalommal két címvédője van a vetélkedőnek, ők a jövő évi rendezvényre hivatalból meghívást kapnak.

• A nagyváradi Ady Endre Elméleti Líceum első díjas csapata

• Harmadik helyezést ért el a brassói Áprily Lajos Főgimnázium csapata

ANTAL ERIKA

A legfelsőbb szinteken kérik a marosvásárhelyi gimnázium ügyének rendezését

Újabb határozattervezet és tüntetés a katolikus iskoláért

Az RMDSZ a legfelsőbb bírói tanácshoz és az államfőhöz, a katolikus egyház az oktatási tárcához fordult a marosvásárhelyi katolikus gimnázium ügyében. A szövetség helyi frakciója újabb határozattervezettel rendelné a kérdést.

Újabb határozattervezetet nyújtott be a jövő évi iskolahálózatra vonatkozóan a marosvásárhelyi polgármesteri hivatalhoz a helyi tanács RMDSZ-frakciója, közölte Péter Ferenc, az RMDSZ Maros megyei szervezetének elnöke. Elmondta, az új tervezetet március 16-án iktatták, azt követően, hogy az azt megelőző napokban a civilek és az RMDSZ több ízben kérte a polgármesteri hivatal illetékes igazgatóságát: készítse el újra a 2017–2018-as iskolahálózatra vonatkozó tervezetet. „Az elmúlt időszakban az RMDSZ vezetősége többször is egyeztetett a tanügyminisztériummal a katolikus iskola helyzetéről, és ezt követően döntött úgy a marosvásárhelyi RMDSZ-frakció, hogy a törvényes lépéseket betartva egy újabb tervezetet nyújt be a 2017–2018-as marosvásárhelyi iskolahálózatra vonatkozóan” – nyilatkozta Péter Ferenc. Kiemelte, az iskola helyzetének rendezése érdekében a következő lépést mindenképp a polgármesteri hivatalnak kell megtennie.

A legfelsőbb bírói tanácshoz fordult az RMDSZ

Kelemen Hunor RMDSZ-elnök korábban az iskolával kapcsolatos ügyességi eljárást kommentálva úgy vélte, a Szekuritáté módszereivel próbálják megfélemlíteni a magyar közösséget, próbára tenni tűrőképességét. Rámutatott: jogállamban vita nélkül végrehajtják a jogerős bírósági döntéseket, de az elfogadhatatlan, hogy egy ügyességi vizsgálat szüntessen meg egy iskolát. Emlékeztetett: az ügyész a szülőket zaklatva próbálja eltántorítani őket attól, hogy a felekezeti iskolába írássák gyermekeiket, a tanfelügyelőség pedig arra hivatkozva tagadta meg a gyermekek beíratását, hogy az ügyesség vizsgálja az iskolaalapítás törvényességét. „Nem lehet elfogadni azt, hogy szülőket vegzálanak, hívnak be tanúként, kihallgatja őket az ügyész, és olyan eszközöket használ,

amilyeneket a Szekuritáté idejében használtak, megfélemlíti a szülőket, félelmet kelt a közösségben, és azt a látszatot kelti, hogy amennyiben ebbe az iskolába íratják a gyerekeiket, akkor két-három év múlva ki fog derülni, hogy egy törvénytelenül létrehozott iskolába jártak, nem lesz diplomájuk” – sorolta a szövetségi elnök. Sérelmezte, hogy az ügyész az érintettek elmondása szerint vallásuk felől érdeklődik, és számon kéri rajtuk, hogy – ha éppenséggel unitáriusok – miért íratják gyereküket katolikus iskolába.

Arról is beszámolt, hogy az ügyészek és bírák szakmai testületénél, a legfelsőbb bírói tanácsnál (CSM) tett panaszt az ügyesség megfélemlítési kísérletei miatt, illetve Klaus Iohannis államfőnek is részletes tájékoztatót küldött a iskola körül kialakult feszült helyzetről. Az RMDSZ a bukaresti nunciatúrának és több külképviseletnek – köztük az Egyesült Államok bukaresti nagykövetségének is – elpanaszolta, hogy Romániában az igazságszolgáltatás eszközeivel lehetetlenítik el egy jogszerűen megalakult felekezeti iskola működését. Bíró Zolt, a Magyar Polgári Párt (MPP) elnöke eközben napirend előtti felszólalásban tájékoztatta a parlament alsóházát a gimnázium ügyéről.

A minisztériumhoz fordult az egyház

A Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség és az Erdélyi Római Katolikus Státus Alapítvány az oktatási minisztérium fellépését sürgette az iskola ügyében elkövetett jogsértésekkel szemben. A főegyházmegyei hatóság és az egyház vagyongazdálkodási alapítványa (a gimnázium által használt ingatlanok tulajdonosa) megdöbbenésének adott hangot amiatt, hogy a tanfelügyelőség határozatban tiltotta meg a gimnázium cikluskezdő osztályaiba a beiratkozást. A Jakubinyi György érsek által jegyzett közlemény szerint az is megmagyarázhatatlan, hogy az állami hatóságok zaklatják a gimnáziumba iratkozott gyermekek szüleit.

A hatóságok törvénytelennek vélt fellépése sérti a szabad iskolaválasztás jogát, illetve azt a megállapodást is, amelyet a romániai katolikus püspökkari konferencia és az oktatási minisztérium kötött a katolikus teológiai oktatás megszervezéséről, hívta fel a figyelmet a közlemény.

Tüntetéssorozatba kezdtek a szülők

A marosvásárhelyi gimnáziumban tanuló gyermekek szüleinek egy csoportja március 13-án egy hétig tartó tüntetéssorozatba kezdett. A Civilek a katolikus iskoláért csoport tíz tagja naponta 10 és 11 óra között feliratokkal tiltakozott a polgármesteri hivatal és prefektusi hivatal közelében levő téren. Csiky Csengele, a csoport szóvivője az *MTI*-nek elmondta: korábban közérdekű adatigénylással fordultak az iskola ügyében érintett valamennyi intézményhez, és a kapott információk alapján megállapították, hogy a polgármesteri hivatalé a legnagyobb felelősség az iskola körül kialakult áldatlan helyzet miatt. Kifejtette, nyomást akarnak gyakorolni a hivatalra, hogy lássa el feladatát az iskolák ügyében. A korrupcióellenes ügyesség (DNA) tavaly november elején indított eljárást Tamási Zolt iskolaigazgató és Ștefan Someșan volt Maros megyei főtanfelügyelő ellen, mert szerinte annak ellenére járultak hozzá a római katolikus gimnázium működéséhez, hogy tudták: valójában az iskola nem rendelkezik a működéshez szükséges engedélyekkel. A DNA február végén az iskolában tanuló gyermekek szüleit is kezdte kihallgatni, azt sugallván számukra, hogy gyermekeik elveszítetik azokat az iskolai éveket, amelyek alatt a gimnáziumban tanultak. A Maros megyei tanfelügyelőség február végén arról döntött, hogy a bizonytalan jogi helyzet miatt nem engedélyezi a beiratkozást a gimnázium cikluskezdő osztályaiba.

P. M.

Játszva megismerni egy város történelmét

Muriel Rukeyser költő szerint a világegyetem nem atomokból, hanem történetekből áll. Ezt továbbgondolva kijelenthetjük, hogy a város sem utcákból és épületekből, hanem történetekből épül fel. Az épületek, az utcák és a terek ezeknek a történeteknek a materializálódása, gyűjtőhelye és jelölője is. A paloták felépítése egy álommal kezdődött, a terek, amelyek nagy találkozásokért jöttek létre, találkozások ezreinek voltak tanúi, az utcák

azt találtuk ki: mesélni fogunk, mutatni és sétálni fogunk. Az utcákat járva, az épületeket nézve emberi sorsokat, kolozsvári történeteket mondunk el, sokszor olyanokat, amelyeket a korabeli sajtóban találtunk. Hat tematikus városnéző sétával, egy kastélybejárással, novembertől folyamatosan frissülő blogunkkal és néhány videóval próbáljuk minél több csatornán átadni ezt a változatos tudást. Beszélünk a 20. század eleji moziéletéről, az 1989-es forradalom kolozsvári helyszíneiről, a Mátyás-kultuszról a reneszánsztól napjainkig, bálozásról és szórakozásról a 19. századi városban és a középkori, kora újkori városi életéről. Kifejezetten a fiatalabbakat megcélózva és a nyári PokémonGO-lázat kihasználva a játékra sétát is építettünk. Fontos számunkra, hogy interaktív módon, az újdonságokra reagálva tudjuk megszólítani a közönséget.

Interaktív tematikus városnézés

Fontos célunk volt már az egyesület megalapításától kezdve, hogy Kolozsvár történeteit a felnőttek mellett a gyerekek is megismerjék. A műemlék épületeket szövevényes szabályok és törvények védik, amelyeknek megértése és betartása nem mindig egyszerű feladat. Ezért fokozottan fontos, hogy az emberekben kialakuljon egy kötődés az épített örökség iránt, hogy egyénileg is mindenki felelősséget érezzen, ebből kifolyólag pedig próbáljon vigyázni rá. Ez a magatartás nem feltétlenül természetes, de ha már kiskoruktól kezdve tudatosan neveljük erre a gyerekeket, talán kevesebb (épület)rombolásnak leszünk majd tanúi. Mindez nagyon hasonlít a környezettudatos életmódhoz vagy a nálunk még gyerekcipőben járó újrahasznosításhoz, szelektív szeméthyűtéshez. Ha a gyermekek az iskolában szembesülnek a környezetvédelem vagy energiatakarékosság fontosságával, akkor nagyobb valószínűséggel otthon is le fogják kapcsolni például maguk után a villanyt.

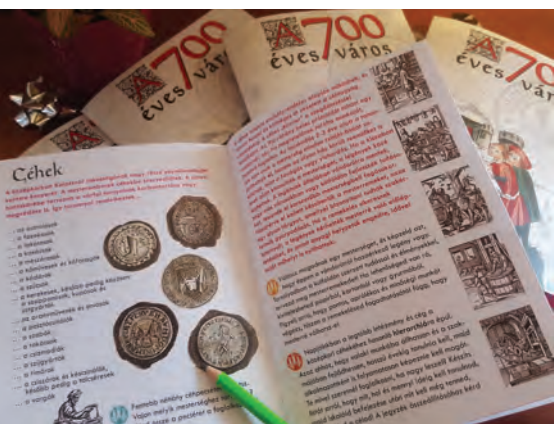
A tavalyi év rendkívül fontos volt Kolozsvár életében, hiszen 1316-ban, 700 éve kapta meg a városi rangot Károly Róberttől. A jeles évfordulót mi is méltán meg szeretnénk volna

ünnepelni, ezért úgy döntöttünk, hogy programjainkat ennek jegyében fogjuk összeállítani. A 700 éves Kolozsvár középkori történetét akartuk minél szélesebb közönség számára elérhetővé tenni. Így született meg a játékos, de mindenképp a felnőtteknek szóló félrevezetésünk, a Kiváltság teszi a várost? – Igaz-hamis történetek a középkori Kolozsvárról című interaktív tematikus városnézésünk. Örömmel láttuk, hogy a felnőttek is szívesen játszanak: az elhangzott történetek után 7 másodpercnyi gondolkodási idő elteltével vidáman lendültek magasba a karok, amennyiben igaznak vélték az elhangzottakat.

A felnőttek mellett viszont nagyon fontosnak tartottuk, hogy a gyerekekhez is szóljunk. Dicséretes, hogy most már egyre több helytörténeti kiadvány szólítja meg őket, de ezek száma még mindig nagyon kevés. Ezért készítettük el számukra A 700 éves város című családi munkafüzetet, amelyből betekintést nyerhetnek a középkorra, kora újkorra és Kolozsvárra. A nyomtatott kiadványt online is elérhetővé tettük, hogy könnyebben célt érjen, bárki hozzáférhessen, kinyomtathassa, s elinduljon felfedezni a város épített örökségét.

Néma mesélői a múltnak

A kiadvány alapján véve a 8–12 éves korosztálynak készült, de nem csak a legkisebbek számára tartogat újdonságokat, hanem akár a nagybaknak is. Családi munkafüzetként használhatják kicsik és nagyok, gyerekek és felnőttek egyaránt. Nem tudtunk elszakadni a meséléstől, s minél több érdekességet próbáltunk belefűzni a történetekbe. A kiadvány így viszonylag sok szöveget tartalmaz, amelyek között a nagyobbak számára is lehetnek új információk. A rajzolós-kézimunkázós feladatok a kisebbeknek szólnak, de a helyszíni szemlét igénylő feladatok a nagyobb testvéreket vagy akár a szülőket is megmozgathatják. Ezek a legfontosabb sarokkövei a füzetnek, hiszen ráirányítják a figyelmet a műemlékekre. A megfigyelés, a felfedezés, a részletekbe menő tanulmányozás által közvetlenebb kapcsolat

Fotók: KORZO EGYESÜLET

Fiatal művészettörténészek munkája a Kolozsvár történelmét ismertető kiadvány

macskakövét sok-sok ember koptatta már, aki megannyi történetet dédelgett és írt. Egy személyt akkor érzünk igazán a barátunknak, ha ismerjük a történeteit. Akkor tudunk bízni benne, akkor válik számunkra fontossá. Nincs ez másként a város és épített öröksége esetében sem. Ha ismerjük, megszeretjük, ha szeretjük, akkor pedig vigyázunk rá.

Középkori, kora újkori városi élet

A kolozsvári Korzo Egyesületet fiatal művészettörténészekként azért hoztuk létre, mert a párbeszéd hiányát tapasztaltuk. Azt láttuk, hogy hiába a sok tudás, a rengeteg információ, amit a kutatók felfedeztek és tudományos publikációkban közöltek, ez nem vagy csak kis mértékben jut el az emberek többségéhez. Emellett számtalan szálal kötődünk a városhoz, szeretjük a történeteit, amiket nem ismernek eleget, szeretjük az utcáit, a házait, s aggasztó látni, olykor mennyire rossz állapotban van egy-egy műemlék. Ezért

alakul ki a néző és az épület között. Elkezdene barátkozni egymással.

Igyekeztünk úgy összeállítani a fejezeteket, hogy minden témát egy ma is létező épület köré építsünk fel. Meg akartuk mutatni, hogy ezek az épületek nem halottak, hanem néma mesélői a múltnak, de hangot (pontosabban: betűt) lehet adni ezeknek. A szövegekben folyamatosan kerestük a jelennel való kapcsolatot, hogy a gyerekek érzékeljék a folytonosságot, a középkori és a mai élet hasonlóságait és különbségeit. Lássák azt, hogy a múlt nem egy lezárt dolog, aminek nincs hatása a jelenre, sőt ellenkezőleg! Emellett olyan általánosabb kérdésekre is kitérünk, mint mi az a műemlék, vagy milyenek ma a restaurálási elvek – természetesen épp csak felvillantva, a gyerekek számára befogadható módon.

Felfedezni több száz éves kézjegyeket

A füzetben Éliás, a galamb meséli el a történeteket. Kolozsvár tele van ezekkel a madarakkal, amik sokszor szemtelenül vagy merészen szállnak mindenfele. A magasságból jól rálátanak a városra, de ha valamire kíváncsiak, közel tudnak repülni hozzá, meg tudják vizsgálni. Éliás és Rózi a mi kíváncsi kolozsvári madárpárunk, akik repüléseikkor begyűjtik az információkat. A középkori város iránt Éliás kezdett el érdeklődni, mikor a nyáron meglátta a történeti múzeum ablakából Kolozsvár 1316-os kiváltságlevelének a másolatát, nem értette, de megkérdezte, hogy micsoda, mi pedig elmeséltük. Ő kíséri végig a családokat a körülbelül 700 évvel korábbi városban, betekintést nyújtva a későbbi, kora újkor narratívákba is.

Kezdetnek a városfalakat ismerhetik meg az olvasók, ezekhez kapcsolódva pedig a címerállítást. A gyerekek a Szabók tornyán levő Bethlen-címert kell megnézzék. Következik a céhek bemutatása, mint a középkori kézművészet nagyon fontos szervezeti egysége, illetve az inaskodás, a céhbe kerülés folyamata. Az ünnepek bemutatását a templomhoz kötöttük, hiszen nagyon fontos épület volt ez a középkorban. Ehhez és a műhelyekben szerveződő hatalmas építkezésekhez kötődően figyelmes helyszíni megfigyelést igényel az a feladat, amikor kőfaragójegyeket kell keresni a Szent

Mihály-templom kövein. Ez nagyon szórakoztató lehet, hiszen a több száz éves kézjegyek nem túl nagyok, s olykor kevésbé látható helyeken vannak, ezért felfedezésük nagy élmény lehet kicsiknek és nagyoknak. A régi mindennapok bemutatása a lakáskultúra, az étkezés és a szórakozás köré szerveződik. Középkori, néhány hozzávalós recept is fellelhető a füzetben. Épületként Mátyás király szülőházát csatoltuk ehhez az egységhez, s egy 100 évvel korábbi állapotát dokumentáló képeslapot is megmutatunk. Összevetve a mai állapottal, a gyerekek ki is következtethetik a restaurálási elveket. A piac és a vásárok jelentős színterei voltak a középkori életnek. A vásártartás kiváltságáról, a vásári szabályokról szól ez a rész. A jelennel való kapcsolódási pontok pedig a ma is létező kolozsvári piacok. A szorosan a városhoz kötődő történetek mellett általános információk is találhatóak a középkorról. Kiemelt fontosságot tulajdonítottunk az apró érdekességeknek, figyelemfelkeltő információknak. A füzetben nagyon gazdag képanyag található, amely nem pusztán esztétikai vagy illusztratív szerepet lát el, hanem tudásanyagot közvetít.

Készségfejlesztő feladatok

A feladatok a történeti tudás építése mellett számos készséget és képességet fejlesztenek. Kiemelt jelentőséget szántuk a már említett helyszíni szemlén, részletes megfigyeléseken alapuló feladatoknak. Ezek fejlesztik a koncentrációt, az irányított figyelem fenntartásának képességét, s olyan kognitív folyamatokat aktivizálnak, mint az analízis és a szintézis. Az összehasonlítást és összefüggéseket felfedező kérések is helyet kaptak a kiadványban, legyen szó az épület régebbi és mai állapotának az összehasonlításáról vagy a múlt és a jelen összefüggéseinek az azonosításáról. A térbeli tájékozódást és a térképen való eligazodást is fejleszti. A kreativitásra is hangsúlyt fektettünk, a fantáziát megmozgató, rajzolásra biztató feladat szerepel. A tanulási-önszabályozási képességek közül az önellenőrzésre is lehetőséget kínál a munkafüzet, hiszen a végén egy általános tudásfelmérő keresztretjtvény található, amely az összes fejezetből tartalmaz kérdéseket. A füzet szolgálhat önálló vagy irányított tanulási segédeszközként,

• Bence elsőként járta körbe Kolozsvár belvárosát a kiadvánnyal

használható egyénileg, családosan vagy akár az iskolában is. A kiadvány komplex módon, a megismerési folyamat minden szintjén hat: mind a tárgyi-cselekvéses, mind a képi-rajzos szemléleti szinten, de amennyiben a gyermek egy kísérő segítségével lapozza, aki felolvassa a leírtakat, együtt beszélgetnek a felvetett kérdésekről, a szociális készségek is fejlődnek, és a megismerési folyamat verbális szintje is aktivizálódik.

BARAZSULY
VIKTÓRIA ADRIENN

Bezzeg, az én időmben!

Bezzeg, az én időmben nem volt *Wikipédia*. Google sem volt. Így a házi feladatokat nehezebben lehetett megoldani. Könyvek kellettek hozzá. Sokak. Olvasás és jegyzetelés. Nem is beszélve arról, hogy meg is kellett volna érteni (már amit meg lehetett érteni). És a házi olvasmányokhoz sem volt rövidre szabott, lényegkiemelő szövegvál-

róla, hogy valamiféle oroszokról szól. Akkor nekünk miért kellene ezernél több oldalt olvasván elidőzni?

Irigylem nagyon a fiamat, aki fél héttől fél nyolcig, iskolába indulás előtt seperc alatt megoldja a házi feladatait a fentiekben említett források segítségével. S amikor tényleg akkurátusan leül, és saját „forrásból” írja meg a megértetteket esszé formájában, ráadásul románul, a tanárnője azt mondja, hogy nagyon jó, de nem hiszi el, hogy ő írta. Hm! Hm?

Szóval bezzeg, de ugyanakkor szív-szorongásos aggódás is: nekünk nehezebb volt, (mert nekünk ugye minden nehezebb volt már csak a bezzeg, a mi időnkben elv kedvéért is). De lássuk be, hogy nekik még nehezebb. Mert a nagy kérdés az: mit ér ma a tudás. Persze a tudás önmagában és haszonelvőségmentesen is érték. Mégis kérdés manapság, hogy mit lehet kezdeni a tisztességes tudással, s mit a tisztességtelen(ebb) wikipédiás kapipéjszttel. A tapasztalat azt igazolja, hogy ez utóbbival jóval könnyedebben és sikeresebben lehet boldogulni. Miért krizálódjak anyaként? A gazdaságpolitika és a munkaerőpiac amúgy sem engem igazol: mert ötévnyi egyemeti képzettséggel (az alapképzést és a mesterit is beleértve) és doktori oklevéllel (számold ki: ez 3+2+3 év összesen) ugyanannyit, ha nem kevesebbet lehet keresni, mint akár érettségi nélkül. Persze magam is tudom, hogy a pénz nem boldogít, feltéve, ha van. S a lényegi kérdést, amit pénzméntesen is feszegetnék, amolyan éthoszként, feltette már nálamnál jóval érzékenyebben valaki, ama két hexameterében: *Mért legyek én tisztességes? Kiterítenek úgyis. Mért ne legyek tisztességes! Kiterítenek úgyis.*

A Magyar Köznevelési Hivatal szerkesztője azt kérte, hogy az írás mellé gyermekkori fotókat is küldjek. Nálam ilyen egy sincs, mert ezeket a hajdani szép emlékeket idéző fényképeket jóanyám őrzi, de mire eme írás nyomtatásra kerül, a fotókat is fogja küldeni postán, hogy megjelenhessék, ha már így kell. De most, régiesen fehér-fekete fénykép hiányában is látom akkori önmagam. Hosszú szőke haj, befonva szépen: szoros és fegyelmezett copfokba, nehogy

már egy tincsecske kilógjon a képből. Fehér masnik hozzá. Fehér masnikhoz illő komoly, mosolymentes tekintet. Színezékként vörös pionírnyakkendő, ami ugyan a fekete-fehéren nemigen látszik, de tudnivaló, hogy csakis vörös lehet. Amikor gyermekeim meglátták anyum fotóalbumában ezt a fényképet, megrázták a fejüket: „Pffuj! Nagyon pipiske, undok kislány lehetett. S biztosan stréber is!” Igazuk van. Mert tényleg, így visszaemlékezve, sok ambíció születésileg nem szorult ugyan belém, de a programozás – női vonal mentén szocializációs ukázként – igen. Domina nagyanyám kemény és törekvő parasztasszony volt: szegény sorsú családban nőtt fel, kislánként gyakran felébredt éjszaka korgó gyomra miatt. Így lett életcélja a „legyen”! De kilencvenévesen is visszaemlékezett az iskolában tanult versekre: *Jó reggelt, jó reggelt, kék ibolya virág! Mért bújsz a bokorban, hisz oly szép a világ.* Olyan áhítattal szavalta, hogy a számát is eltátottam az édes gyönyörűségtől. Mert nekem akkoriban valami baj lehetett a memóriámmal. A néhány órával azelőtt bevéselt vers, a szorzótábla, a hosszasan magolt román szavak rövid idő telével mind kihulltak a fejemből. Nagyanyám viszont csak csak úgy fújta a sok-sok évtizede tanultakat: *„Mesebeli kiskirályhoz, / Betévedt egy kisleány, / Épp amikor uzsonnázott, / Tulipános udvarán. Ugye szép itt? Ugye jó itt? / Nézz csak ide, meg oda; / Bársony itt a gyepes udvar, / Drágakő a palota. A mi cicánk aranyszörű, / Ezüst tollú a libánk, / Ugye itt maradsz mindlunk / Örökre, te kisleány?”*

Jóanyám valószínűleg nem tagadt volna meg egy ilyen meghívást, nem hivatkozott volna arra sem, hogy néki mégis jobb sora van a szalmatetős kicsi kunyhóban, ahol a cica sem aranyos, a liba is csak fehér tollú, s mindezt nem adná a viláért sem. Mert kislányanyumat nemigen érdekelte sem a föld, sem a gazdaság, sem a „legyen”. Emiatt sokszor hallhatta az anyai intést: „Ne olvass már annyit! Etesd meg inkább a pipéket! Hogy nem látod a dolgot?! A hagymaágys csupa burján! Hogy nem látod? Betűkből nem lehet megélni!” És én – jóanyám fojtóan fullasztó és rejtett vágyaként – mégis elhittem, hogy meg lehet élni a betűkből is.

• „Fehér masnikhoz illő, komoly, mosolymentes tekintet.”

tozat. Film se. El kellett olvasni. Jókait is a maga terjedő, több száz oldalon áradó folyamában, ami akkor is végelethetatlannak tűnt, ha az egyébként nagyon szemléletes és érzéketlen, de borzasztóan unalmas tájleíró részeket gyors lapforgatással siettetted. Akkoriban a *Háború és béke* is ezernégyszázöt megkötevényű terjedelemben volt elérhető. E sok oldalon sűrűn francia szavak és kifejezések, hogy ne lehessen akadálymentesen araszolgatni az olvasásban. Nem tudom, hogy most kiherélve és kivonatolva hány oldal lehet. Azt se tudom, hogy egyáltalán olvassák-e még. Elvégre Woody Allen is egy gyorsolvasó tanfolyam képzettjeként nem egészen húsz perc alatt olvasta el, s csak annyit jegyzett meg

Első osztályban hárman voltunk startvonalban. Nem emlékszem versenytársaim nevére. Csak arra, hogy a mindig első barna hajú, gyönyörű kisleány volt, nagyon nagy és sötéten mély szemekkel. A mindig második én szőkén és kékszeműen. A mindig harmadik vörös hajjal és sok szeplővel. A mindig elsőnek születésekor meghalt az anyukája, édesapja és nagymamája nevelte. Volt neki egy jól beváló trükkje. Amikor nem tudta a leckét, elsírta magát, s elmotyogta a tanító néni „akarsz-e beszélni róla, hogy mi bánt?” unszolására, hogy neki eszébe jutott az anyukája. És akkor az egész osztály elsírta magát, még a fiúk is. Könnyezett nagyokat szipogva a tanci is, pedig akkor még fogalma se lehetett arról, hogy ez a „beszélgessünk-e róla?” későbbi pszichoterapeuták varázskérdéseként le van már foglalva. És senki nem gondolt arra, hogy miképpen juthatott eszébe a mindig elsőnek az anyukája, akit nem is ismerhetett, mert születésekor meghalt. Nem akarok gonosz lenni, sőt nagyon gondolkodom most is, írás közben, hogy ne nyomjam-e le hosszasan a delete gombot. Az anyánélküliség és -hiány sorvasztó és szenvedéshez szent és fájdalmas élmény lehet; belegondolni is borzasztó. De ott, az akkori osztályközösségben sosem volt beszéd tárgya, csak akkor, ha nem ment a lecke. És nekem emiatt még a visszaemlékezés szelídségében is nagyon gyanúsnak tűnik. Még akkor is, ha utólag értékeléseméletet tanítván megértettem, hogy a szelídség hatás, illetve a jólelkűséggéffektus tipikus szociálpszichológiai csapda osztályozáskor: hajlandó volt az én akkori tancim is megbocsátani vagy nagyobb jegyet adni amiatt, mert tudomása volt a mindig első családi háttéréről, pótolhatatlan veszteségéről.

Nagyot ugranék időben: pionírnyakendő, sárga pütyü-mütyü-bügyü, nem tudom már, mi volt a neve annak a fonott valaminek, ami a pionírvezérséget jelezte sallangként. Ratosnyán voltunk táborban. Teljes hétig. Gyönyörű vidék, nagy kirándulások, játékok és minden jó, ami kell ahhoz, hogy a táborozás jó élmény legyen. Csak én reszkettem és izgultam magam halálra, mert minden reggel és este négyszöget alkotott a tábori nép, s nekem középre kiállva jelentenem kellett. Azért, mert az egész táborban csak nekem volt olyan sárga sallangom.

Megszámoltam reggel és este is, hogy mindenki jelen van-e, de amikor eljutottam a *váraportez* kifejezésig, nullára ürrült az agyam, elsírtam magam, és a *tanár elvtárs* még magyarul sem jutott eszembe, nemhogy bármiféle *tovarás*. Ráadásul az osztágvezetőnk nő is volt, ezek szerint *elvtársnő*nek kellett volna szólítanom. A román nyelv nem szerinti megkülönböztetése és a kötelező és ünnepélyes raportok miatt az egész tábori időt szorongással szenvedtem végig folytonos hasmenések és sűrű

„»Pfuj! Nagyon pipiske, undok kislány lehettél. S biztosan stréber is!« Igazuk van. Mert tényleg, így visszaemlékezve, sok ambíció születéskor nem szorult ugyan belém, de a programozás – női vonal mentén szociális ukázként – igen.”

hányások kíséretében. Pedig a kaja tényleg jó volt.

Megtanulhattam volna egy életre, hogy nem érdemes pionírparancsnoknak, sőt semmiféle másfajta görénnek lenni. Mert a pionírság elmúlt, sőt a KISZ-tagságot is megúsztam anélkül, hogy kényszergetések ellenére senkit nem kellett besúgnom egyetemi hallgatóként. No, ez nem feltétlenül az egyes gerincemnek köszönhető, hanem annak, hogy annyira nem tudtam románul, hogy a nagyon nyájas és minden hájjal megkent hölgynek is rá kellett jönnie arra, hogy velem tényleg nem lehet szót érteni.

De még ezt megelőzően középiskolásként egy bilingvis osztályba jártam. A marosvásárhelyi Alexandru Papiu Ilarian-liceum volt ennek színtere, fele-fele arányban voltunk magyarok és románok. Még akkor is jó osztálytársak, ha nem mindig értettük nyelvilag egymást. Hetente nyolc magyaróránk volt. Kozma Béla remek magyartanárnak szabadkozott, hogy bocsi, de megint velünk van órája; ez van, ne köpjünk utána. Okoskodtunk, szövegeket értelmeztünk, verseltünk, fél kézből idézve a nagyokat. S ha ritkán ugyan, de versszínházat hallgatok, jó érzés, hogy az éppen szöveget mondó színész

hangjára megszólal bennem – valahonnan mélyről, talán a gyomromból vagy a zsigereimből, mint az ige, amely testté lett – Ady, Áprily, Dsida vagy József Attila. Az is nagyon jó érzés, hogy a tavaszi zsongásban, miközben gyalogolok egyik intézettől a másikig, eszembe jut a *Sáncban a hóvíz, könnyű hajót visz, / Füstöl a fényben a barna tető*. S ha a következő verssor nem jutna eszembe, de a ritmus türelmetlenül lüktet bennem, felhívhatom Hanna lányomat telefonon, hogy mondja már a következő sort. És mondja: „De anyul Amnéziás vagy? *Messze határba indul az árva, lenge madárka, billegető.*”

Középiskolás koromban sok krétát ettem. Ez a megszokott harminchat fokos lázban égék állapotot felvitte 37,3-ra. Így a szigorú, összevont szemöldökű iskolai nővérke is adott igazolást a hiányzásra, mert ő is elismerte, hogy ez a lappangó láz, ami megmagyarázhatatlan ugyan, mégis veszélyes az egészségre nézve.

Pedig egészséges és buzgó leány voltam. Hetedik osztály végén az egész nyári vakációt azzal töltöttem, hogy készültem a következő évi, nyolcadik osztály végi felvételire. Amikor lányom nyolcadikos záróvizsgára készült, mondtam neki, hogy kéne cseppet tanulni is ily fontos megpróbáltatásokat megelőzően. S elmeséltem neki – mert ugye szülőként nem tudjuk visszanyelni a bezzeg, az én időmben! kiszólásokat –, hogy én miképpen készültem annak idején. Igaza volt, amikor rám nevetve azt mondta: „De anyu, te mindig stréber voltál, s lásd, mégse mentél semmire”.

Karácsony Sándornak a stréberre van egy igen jó kifejezése: *kapaszkodonc*. Be kell látnom, hogy az ember nem vetkőzheti le az alaptermészetét, mint hozzá nem illő, túl szűk vagy túl bő mellényt. De belátom azt is, hogy idővel a kapaszkodás leegyszerűsödik. Valamibe mindig fogódzkodni kell a jobba levés, növekedés leküzdhetetlen vágya miatt. Idősödvé, egyre tehetetlenebbül kisebbre tőpörödvé, földhöz ragadtan toporogva akár a végtelen nagy ég időnként hozzánk lenyúló, és szemhunyasnyi pillanatra elérhető, kéklő csücskébe is.

FÓRIS-FERENCZI RITA

Országos etűdverseny Marosvásárhelyen

„Ezt a díjat tulajdonképpen ketten kaptuk, hiszen óriási munkám áll benne” – értékelte az első helyezett Veress Dorottya eredményét édesanyja, aki lapunknak arról beszélt, hogy naponta több órát is gyakorolnak kislányával a zongora mellett. Ugyanezt megerősítette Dorottya zongoratanárnője, Gyarmati Andrea Katalin is, aki szerint a tehetség mellett rengeteg gyakorlásra, kitartó, rendszeres munkára van szükség ahhoz, hogy eredmények születhessenek.

A marosvásárhelyi Művészeti Líceum harmadszor rendezte meg az Egyenlő esélyekkel elnevezésű etűdversenyt, amelyre az ország számos megyéjéből jelentkeztek az előkészítő osztályos tanulóktól kezdve a gimnazistákig a művészeti diákok, zongora, illetve hegedű szakosok. Gyarmati Andrea Katalin, a verseny igazgatója és kezdeményezője szintén a marosvásárhelyi művészetiben tanult egykor, és azt a régi hagyományt akarta újból meghonosítani, ami valamikor, még a 70-es években működött. A cél az, hogy minden gyereknek egyenlő esély jusson a bemutatkozásra, tehetségének kibontakoztatására – mondta a verseny újjáélesztője.

Senki nem megy haza vesztesen

A résztvevők valamennyien, az elért helyezéstől függetlenül érdemlevelet kaptak, amit azzal érdemeltek ki, hogy ott voltak, részt vettek a versenyen, készültek a megmérettetésre. Ahogy Szakács Mária Magdolna zongoratanárnő, a marosvásárhelyi Művészeti Líceum pedagógusa fogalma-

zott, „valamennyien egy rendhagyó megmérettetés részei lehettünk, mert itt senki sem maradt vesztes. Ha oklevéllel nem is, de friss tapasztalatokkal, új ismeretségekkel, esetenként barátságokkal gazdagodva térhetett haza minden résztvevő szűkebb pátriájába. Reméljük, hogy szándékunk célba ért, sikerült versenyzőink horizontját szélesítenünk és örömmel, felszabadultan játszottak nekünk hangszereiken”. A tanárnő, akinek tanítványai közül sokan megmérettették tudásukat, tehetségüket, ügyességüket, azt írta a műsorfüzetben: „Valamely hangszere előadásmódnak elengedhetetlen eleme a kiváló technikai tudás, azaz a jártasság, ügyesség, a kézügyesség tökéletessége, amelyet az ujjgyakorlatok (etűdök) segítségével lehet elsajátítani. Azonban a pusztán technikai tudás nem elegendő a zeneművek szép tolmácsolásához, csupán alárendeltje a mondanivalónak. Michelangelo szavaival fogalmazva „a kéz, mely engedelmeskedik az értelemnek”. Magyarul, angolul játszunk egy hangszereken, míg románul és olaszul énekelünk azon. Ezt a játszva éneklést, énekelve játszást szeretnénk megvalósítani kitűzött versenyünkön, ahol Egyenlő eséllyel indulhatnak a benevezettek” – fogalmazta meg a verseny lényegét a tanárnő.

Első versenyen első díj

A kétnapos versenyt követő délután az Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház nagytermét zsúfolásig töltötték a versenyző fiatalok és azok hozzátartozói, szülei, nagyszülei.

• Veress Dorottya első helyezett és Gyarmati Andrea Katalin zongoratanárnő

• A vásárhelyi vetélkedő lelkes közönsége

A színpadon elsősorban Gyarmati Andrea Katalin, az etűdverseny igazgatója köszöntötte a jelenlevőket és értékelte a két nap jelentőségét. Majd a zsűri részéről Nicolae Dumitru, a bukaresti George Enescu Nemzeti Zeneművészeti Kollégium tanára meghatóva beszélt arról, hogy mennyire nagy élményt jelentett számára, hogy meghallgathatta a gyerekeket, akiknek a játéka érzelmileg is megérintette őt. Ezt követően a köszöntő beszédek után végre következett a nagy pillanat, amelyre valamennyi versenyző és hozzátartozója izgalommal készült. Egymást követően, ábécésorrendben olvasta a díjazottak nevét Gyarmati Andrea Katalin, előbb a részvételi okleveleket, majd a dicséreteket adta át, hogy a harmadik és második díjazottak után jusson az első helyezettekhez. Öröm és taps köszöntötte valamennyi gyereket, akik sorban léptek fel a színpadra átvenni okleveleiket.

„Gondolni sem mertem arra, hogy első helyezést ér el a kislányom, hiszen még első osztályos, és ez volt az első versenye. Legfeljebb második díjra számítottunk” – magyarázta Veress Enikő, a marosvásárhelyi Művészeti Líceum egyetlen első versenyzőjének az édesanyja. Veress Dorottya a maximális száz pontból 97-et ért el, a legtöbbet a versenyzők között. A péntek délelőtti versenyen, az iskola dísztermének színpadán, a függöny mögött a kötelező zeneművet játszotta: C. Czerny *op.599 nr.29*. Kint a nyílt színpadon a választott darab F. Burgmüller: *Studiul op. 100 nr. 5* volt. Az édesanya elmondta, kislánya nagyon szeret zongorázni, nem érzi tehernek a napi rendszeres gyakorlásokat, ezért ő mindent megad neki, hogy haladjon, leginkább ott ül mellette és tanítja, korrepetálja, megmutatja, hogy egy-egy zeneművet, hogyan kell vagy hogyan lehet értelmezni és eljátszani. „Nem csupán tanítom a gyermekemet, de én is sokat tanulok tőle és velem egyszerre is” – tette hozzá.

Ne érezze tehernek a gyerek a gyakorlást

Az a gyerek, aki keményen dolgozik, és a szülei is mellé állnak, és mindenben segítik, sikeres lesz – mondta Gyarmati Andrea Katalin, az első helyezett Veress Dorottya zongoratanárnője, megerősítve az édesanyát. „Nem tehető meg az, hogy ma nem gyakorolunk, holnap majd csak, akkor is egy keveset, ahogy az sem, hogy még kicsi a gyerek, elsős, második, ráér még a zongora előtt gyakorolni, mert ez mind olyan kiesést jelent, amit aztán később már nem lehet bepótolni” – fogalmazott a tanárnő, aki érdeklődésünkre elmondta, sok múlik azon, hogy milyen eredményeket képes elérni egy-egy tanuló. A tehetség és szorgalom, valamint a szülői támogatás mellett arra is szükség van, hogy maga a gyerek is úgy érezze, hogy ez nem teher neki, szeresse és akarja, hogy naponta több órát töltsön a zongora előtt.

„Az a gyerek, aki kiskorától kezdve keményen dolgozik, és a szülők sem kímélik, az befut, az eléri a célját” – magyarázta, hogy mennyire fontos, hogy összhangban legyen a tehetség, az akarat és a segítségnyújtás. Ugyanakkor az is nagyon fontos tényező, hogy az ilyen szorgalmas, fáradhatatlan gyerek visszajelzést is kapjon, sikerélményben is részesüljön. Ezért is fontosak az ilyen versenyek még akkor is, ha nem nyer első díjat, vagy nem kap helyezést, hiszen ez is része a művész munkának, de ha díjazták, ha kimagaslóan teljesít, akkor az még job, ösztönző, merősíti az önértékelését, az önbizalmát.

Hogy mennyire igaz, amit a zongoratanárnő mondott, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy még az etűdversenyre való készülődés idején Veress Dorottya egy másik versenyre is benevezett, anélkül, hogy biztatták vagy küldték volna. „Egy nap szólt, hogy lesz még egy másik zongoraverseny is az iskolában, és arra is feliratkoztam” – mondta az édesanya.

Tizennégy megye tehetséges diákjai

A zongoraversenynek a marosvásárhelyi Művészeti Líceum díszterme, a hegedűversenynek az Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház nagyterme adott helyet. Tizennégy megyéből, többek közt Fehér, Brassó, Kovászna, Hargita, Fehér, Szeben, Iași, Focșani-, Bákó, Máramaros megyékből, illetve Bukarestből érkeztek a versenyzők, akik egy kötelező zeneművet játszottak, majd egy választottat adtak elő. A zsűri elnöki tisztségét Maria Kozak főtanfelügyelő töltötte be. Külön zsűri hallgatta az ifjú zongoristákat és értékelte előadásukat: Roxana Oța, a Iași-i Nemzeti Művészeti Kollegium tanára, Alina-Corina Nemeti, a brassói Tudor Ciortea Zeneművészeti Líceumból, Carmen Popescu a Marosvásárhelyi Művészeti Líceumból, valamint Nicolae Dumitru Bukarestből, a George Enescu Nemzeti Zeneművészeti Kollégiumból. A hegedűvészek játékát Béres Melinda, a Kolozsvári Gheorghe Dima Zeneakadémia tanára, Versánszky Ildikó, a Debreceni Kodály Zoltán Zeneiskola pedagógusa, Petraschovits Eszter, a sepsiszentgyörgyi Plugor Sándor Művészeti Líceum, illetve Cosmina Vultur, a Marosvásárhelyi Művészeti Líceum tanára értékelte. Ahhoz, hogy mindenki egyenlő eséllyel versenyezzen, és megjelenésével, személyes kisugárzásával ne befolyásolhassa a zsűri tagjait, az első zeneművet, a kötelezőt függöny mögött adta elő mindenki, így csak a játékra összpontosíthattak.

„Nem tehető meg az, hogy ma nem gyakorolunk, holnap majd csak, akkor is egy keveset, ahogy az sem, hogy még kicsi a gyerek, elsős, második, ráér még a zongora előtt gyakorolni, mert ez mind olyan kiesést jelent, amit aztán később már nem lehet bepótolni.”

„Valamely hangszeres előadásmódnak elengedhetetlen eleme a kiváló technikai tudás, azaz a jártasság, ügyesség, a kéz-ügyesség tökéletessége, amelyet az ujjgyakorlatok (etűdök) segítségével lehet elsajátítani. Azonban a pusztán technikai tudás nem elegendő a zeneművek szép tolmácsolásához, csupán alárendeltje a mondanivalónak.”

ANTAL ERIKA

Betekintés a sokak által csodált finn oktatási rendszerbe

Ahol egymást segítik a diákok

A finn iskolarendszerben nagy hangsúlyt fektetnek a közös tanulásra, az egymás segítésére, ugyanakkor a digitális médiumok helyes használatára is tanítják a gyermekeket. Az alapoktatásban kötelező tantárgy a háztartástan is – ilyen és ehhez hasonló tudnivalókat osztott meg a finn oktatási rendszerről Petteri Laihonon egyetemi oktató csíkszeredai előadásában.

A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem csíkszeredai karának meghívására *Nyelvek a finn oktatásban* címmel tartott előadást Petteri Laihonon, a finnországi Jyväskylä Egyetem nyelvész docense. A magyar nyelvű előadás első részében a finn nyelvpolitikáról érkezett a szakember, majd a finn oktatási rendszerről, a nyelvvoktatás mikéntjéről is tájékoztatta a jelenlevőket. Az előbbi ismerete nélkül ugyanis nehéz megérteni az utóbbi felépítését.

Kötelező tantárgy a háztartástan

Mint elhangzott, az idén száz éves független Finnország alkotmánya kimondja a saját nyelvhez és kultúrához való jogot, illetve hogy az országban hivatalos nyelv a finn és a svéd. Ennek értelmében az állami intézményekben egyenlő elvek alapján kell a nyelvi jogokat érvényesíteni: minden ilyen intézményben, de még a magánkézbe kerülő postán, vasútnál is kétnyelvű ügyintéztést biztosítanak. A külföldi finn intézményeknél is egyaránt két-nyelvűek a szolgáltatások – például a nagykövetségeken. Egyébként a lakosság 89 százaléka finn, és csak 5,4 százaléka svéd anyanyelvű – részletezte Petteri Laihonon. A finn oktatási törvényben pedig az alapoktatásra vonatkozó kötelező tantárgyak között az anyanyelv és irodalom mellett van a második nemzeti nyelv és irodalom – e kettő csak a finn vagy svéd lehet –, ezek mellett pedig vannak további idegen nyelvek. Kötelező tantárgy még a környezetismeret, egészségtan, hittan vagy etika (azok számára, akik nem tagjai az egyháznak), matematika, fizika, kémia, biológia, földrajz, történelem, társadalomismeret, testnevelés,

zene, rajz, kézimunka, illetve háztartástan – számolt be az egyetemi oktató. Részletesen beszélt arról is, hogy az alapoktatásban két kötelező és két szabadon választható idegen nyelvet tanulhatnak a diákok – amelyeket különböző korosztályban kell elkezdniük, a második nemzeti nyelvet legkésőbb hatodik osztályban kell felvenni. Mindezek mellett fakultatívan úgyszemint saját anyanyelvoktatást is kaphatnak a nem finn, svéd iskolások, ha egy településen legalább három szü-

„Az iskolai rendszerben arra törekednek, hogy aki ügyesebb, az ne csak saját maga előrehaladására törekedjen, hanem a másik segítésére is. Emiatt nincsenek nagyon lemaradt diákok, persze az az oka annak is, hogy a legjobbak nem lesznek túlzottan kiemelkedők az átlaghoz képest.”

lő kéri: vagyis a magyar anyanyelvű gyermek heti négy órában magyart is tanulhat.

Digitális médiumok az oktatásban

A továbbiakban a második nemzeti nyelv tanításához megfogalmazott tantervben szereplő célokról és tartalmakról is beszámolt az egyetemi oktató. A célok között szerepelt a nyelvi tudatosság fejlesztése, hogy a gyermekek értéként kezeljék a nyelvi, kulturális többséget. Fontos, hogy a tanulók ismerjék meg saját nyelvi hátterüket, amit erőforrásként használhatnak. Ismerjék nyelvi jogait, a különböző nyelvek helyzetét, a nyelvek közötti hasonlóságokat és különbségeket. Nyelvi elfogadásra például azzal a minimális gesztussal is tanítják őket, hogy az osztályok ajtajára több nyelven is felírnak egy köszönést. Hangsúlyt fektetnek a nyelvek írásban,

szóban való gyakorlására, de mivel a nyelvhasználat java napjainkban már valamilyen digitális médiumon keresztül történik, ezért azok helyes használatára is tanítják. Azáltal elsajátíthatják, hogy milyen forrásokból, hogyan lehet hiteles információkat szerezni.

Önértékelésre tanítanak

Cél továbbá a kooperatív nyelvtanulási készségek elsajátítása, vagyis hogy a gyermekek tanulják meg a csoportban, párokban való munkát, a visszajelzések megfelelő közlését, hogy vállaljanak felelősséget saját tanulásukért. Nemcsak a nyelvtanulásban, hanem a teljes finn iskolarendszerben nagy hangsúlyt fektetnek az egymás segítésére, a közös munkára. Nem az a jó tanuló, aki a mindenből kiválóan teljesít, hanem aki a leginkább segíti a másikat – nem kapnak jegyeket a gyermekek. Az iskolai rendszerben arra törekednek, hogy aki ügyesebb, az ne csak saját maga előrehaladására törekedjen, hanem a másik segítésére is. Emiatt nincsenek nagyon lemaradt diákok, persze az az oka annak is, hogy a legjobbak nem lesznek túlzottan kiemelkedők az átlaghoz képest. Az önértékelésre is tanítják a diákokat, a tanárok helyett gyakorta ők kell minősítsék munkájukat – foglalta össze röviden a docens. Mint Petteri Laihonentől megtudtuk, azért szerepelnek a különböző felmérésekben olyan jól a finnek (lásd PISA-felmérés), mert a tanári képzés magas szintű. A pedagógusok csak a mesteri képzés elvégzése után állhatnak munkába. A tanárokat tudatosságra nevelik, mert meglátásuk szerint elsősorban önismeret kell mások tanításához. Nem az a cél, hogy mindenki egyformán tanítson, hanem hogy mindenki úgy végezze a munkáját, ahogy neki a legjobban megy. A tanároknak munkájukban nagy autonómiájuk van, nincs olyan rendszer, amivel hatékonyságukat mérnék.

KÖMÉNY KAMILLA

Óvodafejlesztési program indult a Kárpát-medencében

Kárpát-medencei óvodafejlesztési program indul, jelentette be Potápi Árpád János nemzetpolitikai államtitkár március elsején Budapesten. A 17,2 milliárdos fejlesztés keretében legalább 68 új óvoda épülhet, és további 215 fejlesztésre, valamint több mint 1500 magyar sarkok kialakítására lesz lehetőség. Potápi Árpád János elmondta, a program részét képezik, ahol szükséges a bölcsődék is. A 17,2 milliárd forintos keretből 7,5 milliárddal részesül Erdély, amelyet Felvidék, Muravidék, Horvátország és Kárpátalja követ. A cél, hogy a gyerekeket első pillanatban „megfogják” a magyar ügynek, magyar intézményrendszernek és magyar identitású embereknek megtartsák őket, ehhez pedig az óvodai nevelés kiemelten fontos, vélte az államtitkár. Grezsa István kormánybiztos elmondta: a határon túli magyar óvodások száma jelenleg 48 ezer, a cél, hogy ez a szám legalább 60 ezerre duzzadjon. Azt szeretnék, ha a vegyes házasságokból származó gyermekek is nagyobb eséllyel kerüljenek magyar intézményekbe. Az MTI-hez eljuttatott háttéranyag szerint a program első üteme az egyházi intézményekre terjed ki, az óvodafejlesztésben részt vállaló egyházak 2016 decemberében közel 9 milliárdot kaptak, a világi intézmények részére pedig további 8 milliárdot biztosít a program. Minden beruházás esetében az év végéig meg kell történnie a telekvásárlásoknak, az építési engedélyek elkészítésének, az engedélyek beszerzésének, a kivitelezés elkezdésének. Az építési és felújítási programok lezárásának határideje 2018. december 31-e, az elszámolásokat legkésőbb 2019. június 30-ig be kell nyújtani. Az épületek és a környezet megújítása mellett a program a humán erőforrás-fejlesztésre is fókuszál. A hátrányos helyzetű diákokkal foglalkozó szakemberek külön tréningeken vehetnek részt egy fejlesztőpedagógus-képzés keretein belül.

Ötszáz új bölcsődét és napközit ígér a kormány

Ötszáz bölcsőde és napközi építését kezdi el idén az oktatási minisztérium, jelentette be Pavel Nástase oktatási miniszter, aki szerint az ehhez szükséges összegek már szerepelnek az állami

költségvetésben. „A kormányprogram 2500 oktatási intézmény - új bölcsődék és napközik építését irányozza elő. A költségvetésbe belefoglaltuk a már elkezdett építkezések befejezéséhez szükséges összegeket is” – tájékoztatott a tárcavezető, aki szerint 30 egyetemi bentlakás építési munkálataihoz is hozzálátanak. A befektetéseket a regionális fejlesztési és közigazgatási minisztérium fogja finanszírozni és az oktatási tárca lesz a hasznélvezője, jelentette ki a tárcavezető.

Új tanügyi törvény készül

Év végéig új tanügyi törvény készül, amint azt a kormányprogram is előírja – közölte Pavel Nástase oktatási miniszter. „Az egyetemi rektorok tanácsával és más egyetemi társulásokkal is elbeszélgetünk a témáról, valamint a parlamentben működő oktatási szakbizottságokkal is, akik elkészíthetik a törvényt. Tehát a felsőoktatási társulásokkal és a parlamenttel közösen elindítjuk ezt az eljárást, hogy kidolgozzunk egy új tanügyi törvényt, melynek határideje 2017 vége” – mondta a miniszter, aki szerint év végéig a parlament elé terjesztik a törvénytervezetet.

Megszűnik egy kilencedik osztály Nagyvárolyban

Nem indulhat el őszi a kilencedikes filológia osztály a Nagyvárolyi Elméleti Líceumban, holott a szülők 33 aláírást gyűjtöttek össze annak bizonyítására, hogy van igény rá. A Szatmár megyei tanfelügyelőség arra hivatkozik, hogy egyrészt még az aláírások benyújtása előtt elfogadták a beiskolázási tervet, másrészt a szakoktatás fejlesztésére helyezik a hangsúlyt, mivel a határ menti megyében gazdasági szempontból égető szükség van a szakmunkásokra. A tanfelügyelőség döntését sem az iskola vezetősége, sem a szülők nem támogatják: az egyik édesanya 33 aláírást gyűjtött a magyar többségű régió környező falvaiban olyan családoktól, amelyek az említett osztályba íratnák nyolcadikos csemetéjüket. Az ívet és a petíciót a tanfelügyelőségen és a prefektúrán is iktatta. A tanfelügyelőség azonban nem vette figyelembe a beadványt: a Nagyvárolyi Elméleti Líceum a kilencedikes matematika-informatika és a természettudományok

osztállyal, a Kalazanci Szent József Római Katolikus Iskolaközpont egy teológiai és egy szakosztállyal kezd az új tanévet.

Kétszer több erdélyi a MCC képzésein

Duplájára nőtt a Mathias Corvinus Collegium (MCC) középiskolás programjában részt vevő erdélyi magyar diákok száma a januári felvételi időszakot követően, így már 16 város 310 tanulója vesz részt az iskola mellett végezhető képzéseken Erdélyben, közölte a kollégium az MTI-vel. Mint írták, a Magyarországon húszéves múltú visszatekintő, a hagyományos oktatást kiegészítő képzéseket kínáló tehetséggondozó intézmény középiskolás programja 2013-ban indult Erdélyben. A társadalomtudomány-fókuszú, e-learningen alapuló ingyenes kurzusok valamennyi erdélyi magyar középiskolás számára elérhetők. „Az MCC küldetésének tekintik a Kárpát-medencei tehetséges fiatalok felkarolását: nemcsak Magyarországon vagyunk jelen, hanem a kolozsvári irodán keresztül az erdélyi magyar diákokat is meg tudjuk szólítani helyben kínált képzésekkel” – közölte Lánzi Péter, az MCC ügyvezetőigazgató-helyettese. Elmondta, a képzésre jelentkezők négy- és nyolchetes periódusokra osztott e-learning kurzusokon és havi egy személyes képességfejlesztő tréningnapon vehetnek részt. Utóbbiakat szombatontként tartják Kolozsváron és Székelyudvarhelyen. A programban a tanulók érdeklődésüknek megfelelően számos kurzus közül választhatnak: a modern kori történelem, nemzetközi kapcsolatok, társadalmi tanulmányok, közgazdaságtan mellett a népszerű pszichológia, jog, valamint egy magyar és angol nyelvű íráskészségkurzus is felkerült a választható témák közé. Az idegen nyelvű kurzust leszámítva az oktatás nyelve a magyar. A képzésről további információ az intézmény honlapján (www.mcc.hu), a Középiskolás Program menüpontban olvasható.

Ellenzi a miniszter az elemisták vizsgáját

Nem ért egyet azzal, hogy szintfelmérő dolgozatokat írássanak az elemistákkal, jelentette be Pavel Nástase oktatási

miniszter. Az *Agerpres* hírügynökség szerint a tárcavezető az *Europa FM* rádióknak adott interjújában kifejtette: ötödik osztályig nem lenne szabad ilyen kiértékeléseknek alávetni a gyerekeket. „Az ő gondolkodási képességeik még a fejlődés stádiumában vannak. Biológiai szempontból az agy ebben a korban még fejlődésben van, csak ez után tud megfelelni egy kiértékelésnek, teszteknek. Azt is mondhatnám, hogy meg kell hosszabbítanunk az otthoni hét évet az elemi osztályok éveivel, és ezalatt a gondolkodásukat kell megalapoznunk” – magyarázta az oktatási tárca vezetője. Úgy tartja, fokozatosan kell hozzászoktatni a kiértékeléshez a gyermekeket, ellentétben a jelenlegi rendszerrel, amely szerint csak stresszt és ijedséget forrása. Az általános iskolai tantervről elmondta, nem terveznek óraszámcsökkentést.

Lezajlottak a nyolcadikosok és tizenkettedikesek próbavizsgái

Március 13-án kezdődött el a nyolcadikos osztályosok képességfelmérő próbavizsgálata, illetve a 11–12. osztályosok próbaérettségije. Az egy hétig tartó vizsgasorozaton több mint 450 000 tanuló vett részt. Az első napon román nyelv és irodalomból mérték fel a tanulók tudását, másnap anyanyelvből próbavizsgáztak a kisebbségi tanulók. A 8. osztályos diákok matematikából, az érettségire készülők a szaknak megfelelő kötelező, illetve választható tantárgyból is próbavizsgáztak. Az eredményeket március 31-én teszik közzé. A jegyeket csak abban az esetben írják be a naplóba, ha a tanulók ezt külön igénylik.

Távozott a Maros megyei főtanfelügyelő

Alig két hónap után, március 14-én lemondott tisztségéről Maria Kozak Maros megyei főtanfelügyelő, akit január 16-án nevezett ki az oktatási tárca a tanfelügyelőség élére. Nadia Rață váltotta a székben, aki mindössze másfél hónapig volt tisztségben. A kinevezésekre azt követően volt szükség, hogy a korrupcióellenes ügyészség (DNA) a tavaly eljárást indított Ștefan Someșan főtanfelügyelő ellen a marosvásárhelyi római katolikus teológiai gimnázium

létrehozása kapcsán, és azóta egymást váltják a vezetők. A katolikus iskola diákjainak szülei nyomást gyakoroltak Maria Kozakra, de az is hatással lehetett döntésére, hogy Kelemen Hunor RMDSZ-elnök aznap tárgyalta Pavel Năstase oktatási miniszterrel a marosvásárhelyi iskolaügyről. Maria Kozak mellett Lavinia Mureșan főtanfelügyelő-helyettes is bejelentette lemondását.

Közvitát szerveznek a szexuális nevelésről

Májusban közvitát szervezne az iskolai szexuális nevelésről a képviselőház oktatási bizottsága, és ennek eredményei alapján törvénytervezetet dolgoznának ki a témában, számolt be az *Agerpres* hírügynökség. „Közvita szervezését javasolom a kollégáknak, amelyre civil szervezeteket és más intézményeket is meghívunk májusban. Az ötletek alapján pedig kidolgozhatunk egy törvénytervezetet” – jelentette be Camelia Gavrilă, a bizottság elnöke, akinek javaslatát társai egyöntetűen megszavazták. A döntés Ninel Peia volt képviselő *A gyermek ártatlanságának törvénye* című törvénykezdeményezésének vitája nyomán született, a volt képviselő javaslatában ugyanis 3 hónaptól két évig terjedő börtönbüntetéssel vagy pénzbírsággal sújtotta volna azokat, akik a szülők vagy törvényes gyámok beleegyezése nélkül tartottak volna szexuális felvilágosítást az óvodákban, elemi és általános iskolákban. A bizottság több tagja azt javasolta a szülőknek, hogy írásban adják beleegyezésüket a szexuális nevelésre, melyet szerintük 12 éves kortól kellene kezdeni. A bizottság tagjai elutasították Peia törvénytervezetét.

Rábólintottak a kiegészítő személyzet béremelésére

Jóváhagyta a szenátus illetékes bizottsága az oktatási intézmények kiegészítő személyzetének béremelését. „A tanügyi alkalmazottak februári 15 százalékos béremeléséből kimaradt az óvodákban, iskolákban dolgozó kiegészítő személyzet. Ezt a méltánytalan helyzetet hivatott megszüntetni a sürgősségi kormányrendelet, amelyet jóváhagyott az oktatási bizottság. A jogszabály által előírt béremelés 53 ezer személyt érint, az

oktatási intézményekben dolgozó portásoknak, konyhai személyzetnek, dadáknak, ápolóknak, takarítóknak nő a fizetése, a béremelés mértékét az alkalmazottak képesítése és fokozata alapján határozza meg a sürgősségi rendelet. Az RMDSZ megszavazta a tervezetet” – magyarázta Novák Csaba Zoltán szenátor, a felsőház oktatási bizottságának alelnöke a testület március 7-i ülését követően. A sürgősségi rendeletről végső döntéshozóként a képviselőház plénuma szavaz. Novák Csaba Zoltán arról is beszámolt, hogy a szenátus kedvezően véleményezte a 2011-es tanügyi törvény azon cikkelyének kiegészítését, amely a tanulók pályaválasztásának segítségét célzó iskolai tevékenységeket szabályozza. „Ebbe bekerülne, hogy az oktatási intézményeknek jogában álljon partneri szerződést kötni magán- vagy állami gazdasági intézményekkel annak érdekében, hogy a diákok, illetve egyetemisták gyakorlatban is kipróbálhassanak különböző szakmákat. A tanügyi törvény szerint osztályfőnöki órán vagy egyéb oktatási tevékenységek keretében az iskolák segítséget nyújthatnak a tanulóknak a pályaválasztásban. Ezt a cikkelyt egészíti ki a bizottságban tárgyalta módosítás” – fogalmazott a szenátor, hozzátéve, hogy ez esetben a szenátus a döntéshozó kamara.

Újranyomtatják a tankönyveket

Újranyomtatják a 6–12. osztályosok tankönyveit, rendelte el a minisztérium. Király András oktatásügyi államtitkár elmondta, a tanfelügyelőségeknek március 13-ig kell összesíteniük az iskolák rendelkezéseit, hogy a kiadók június 16-ig a újranyomhassák a szükséges tankönyveket. A miniszteri rendelet az újranyomás osztályonkénti százalékarányait is meghatározza. A tanfelügyelőségeknek legkésőbb július 14-ig gondoskodniuk kell az iskolák megfelelő tankönyvelátásáról. A rendelet kitér azon 11–12. osztályosok esetére is, akik a 2016–2017-es tanévben nem jutottak hozzá az ingyenes tankönyvekhez, ezeknek a rendelkezéseknek is eleget kell tenni. „Az ősszel 5. osztályt kezdő diákoknak pedig az új tantervek megjelenése miatt új tankönyvekre lesz szükségük” – emelte ki az államtitkár.

P. M.